

תפ"ח 24510/09/15 - מדינת ישראל נגד ראג'י גורבאן

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 24510-09-15 מדינת ישראל נ' גורבאן

בפני הרכב כב' השופטים:
רון סוקול, סגן נשיא [אב"ד]
תמר שרון-נתנאל
רונית בש
המאשימה

מדינת ישראל
ע"י עו"ד צ' נמירובסקי מפרקליטות מחוז חיפה (פלילי)

נגד
הנאשם

ראג'י גורבאן
ע"י ב"כ עוה"ד ש' בלומנפלד

הכרעת דין

השופט רון סוקול:

- ביום 31/07/2015 בשעות הערב ישב המנוח ראמי אסקנדר עמאש ז"ל ביחד עם חברו דיאב זאיט ליד שולחן בבית הקפה של נאדר לוטפי במרכז הכפר ג'סר א-זרקא. בסביבות השעה 19:00 הגיע לבית הקפה אדם לבוש שחורים, רעול פנים, עוטה כפפות על ידיו ובידו אקדח. אותו אדם התקרב לעבר השולחן לידו ישבו המנוח ודיאב זאיט, והחל לירות לעבר המנוח. המנוח וחברו החלו להימלט כשרעול הפנים רודף אחרי המנוח ויורה לעברו.
 - לאחר שירה ופגע במנוח, נמלט היורה מהמקום, רץ אל עבר סמטה סמוכה והתרחק עד שנעלם. כתוצאה מהירי נפגע המנוח בגפיו, במותנו ובראשו. המנוח פונה לבית החולים וכעבור מספר ימים בהם היה מחוסר הכרה, נפח את נשמתו. גם עוברת אורח שהלכה ברחוב סמוך לבית הקפה, הגב' זהיה עמאש, נפגעה מהירי.
 - בכתב האישום בתיק זה טוענת המאשימה כי הנאשם, ראג'י ג'ורבאן, הוא רעול הפנים שירה במנוח ונמלט מהזירה. לטענת המאשימה, הנאשם הגיע לבית הקפה בכוונה לגרום למותו של המנוח על רקע סכסוך קודם בינו לבין המנוח ואחיו.
- בכתב האישום מיוחסות לנאשם עבירות של רצח בכוונה תחילה, עבירה לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, עבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 333 ביחד עם סעיף 335(א)(1) לחוק העונשין, עבירות בנשק לפי סעיף 144(א) ו-(ב), ביחד עם סעיף 29 לחוק העונשין, ושיבוש מהלכי משפט, עבירה לפי סעיף 244 לחוק העונשין.

4. הנאשם כפר בתשובתו בכל המיוחס לו וטען כי במועד האירוע היה במקום אחר, בבית דודו בשם חמודי ג'ורבאן (להלן: חמודי).

תמצית המחלוקת

5. היורה רעול הפנים, שהגיע לבית הקפה, לא הסיר במקום את הכיסוי מעל פניו ועל כן איש מיושבי בית הקפה ועוברי האורח ברחוב לא זיהו אותו. בידי המאשימה אין עדות ישירה בדבר זיהויו של היורה. את זיהויו של הנאשם כמי שהגיע לבית הקפה וביצע את הירי שהביא למותו של המנוח מבססת המאשימה בעיקר על ראיות נסיבתיות. המאשימה מציגה פאזל של ראיות נסיבתיות שהרכבתן יחדיו יוצרת תמונה מלאה של ההתרחשויות, המצביעה לכאורה על הנאשם ומחייבת לטענתה את המסקנה כי הנאשם הוא שגרם למותו של המנוח ולפציעתה של הגב' עמאש.

6. כדי לבסס את טענותיה, מבקשת המאשימה לצייר בפנינו את מסלול הגעתו של היורה לזירה ומסלול בריחתו ממנה. לטענתה, יש בידה ראיות המזהות את הנאשם בחלקים רבים של המסלול.

המאשימה טוענת כי הנאשם הגיע לזירת האירוע ברכב מסוג פורד פוקוס, נהוג על ידי עמאר ג'ורבאן. עמאר ג'ורבאן, כך נטען, הוריד את הנאשם מרכבו בסמטה הסמוכה לבית הקפה דקות ספורות לפני שאירע הירי.

עוד מצביעה המאשימה על עדויות וראיות בדבר מסלול הבריחה של היורה. בין היתר מפנה המאשימה לעדותו של מוחמד עמאש, המכונה חמאדה, אשר ראה את היורה נמלט ממקום הירי ועקב אחריו עד לביתו של מוחמד זאיט ז"ל. לגרסת המאשימה, כאשר הגיע היורה לחצר ביתו של מוחמד זאיט, הוא הוריד את כיסוי הפנים ואת חולצת הטרנינג אותה לבש. חמאדה מסר את כיסוי הפנים ואת האקדח לחמאדה (ראו עמ' 36 לפרוטוקולים; ת/161 עמ' 2). המאשימה מפנה לעדותו של מוחמד זאיט ולעדויות של בני משפחתו אשר היו עמו אשר זיהו את הנאשם כמי שהגיע לחצר ביתם. בהמשך ביקש הנאשם את מכשיר הטלפון מזאיט, התקשר לחבר וביקש שיגיע לאספו. כעבור זמן קצר הגיע למקום אדם בשם דיב ג'ורבאן (גיסו של הנאשם) עם רכבו, אסף את הנאשם והתרחק עמו מהמקום.

7. את חולצת הטרנינג שלבש השאיר הנאשם אצל זאיט, שביקש מבנו, מ', להשליכה - וכך עשה. הנשק ששימש לירי לא אותר ואין ראיות פורנזיות היכולות לקשור את היורה לביצוע הירי.

8. המאשימה מבקשת לשכנע כי די בראיות בדבר הגעת הנאשם לזירה, בראיות על מסלול הבריחה, זיהויו של הנאשם על ידי חמאדה ועל ידי בני משפחת זאיט, וקיומו של המניע, כדי להצביע ללא כל ספק, על הנאשם כמי שירה וגרם למותו של המנוח ולפציעת הגב' עמאש.

9. הנאשם טוען מנגד כי לא היה מעורב בכל דרך שהיא בירי. לדבריו, בעת הירי היה במקום אחר וישב עם קרובי משפחה בביתו של בן דודו חמודי. הנאשם טוען כי העדות המכרעת המזהה אותו כמי שירה היא עדותו של מוחמד זאיט

ז"ל. לגרסתו, אין לתת אמון בעדותו של עד זה, אשר ככל הנראה היה מעורב בעצמו בביצוע הירי, וביקש להפליל את הנאשם כדי לחמוק מאחריותו. הנאשם מצביע על סתירות רבות בעדויותיהם של כל אחד מעדי התביעה הקושרים אותו לביצוע הירי ולמסלול הבריחה של היורה. הנאשם כופר גם במניע הנטען וטוען כי לא היה כל סכסוך בינו לבין המנוח. הנאשם טוען גם כי התגלו מחדלים רבים בחקירת האירוע על ידי משטרת ישראל, וכי לו היו החוקרים משלימים את החקירה - הייתה מתבררת חפותו.

10. את דיונו נפתח במספר הערות מקדמיות על קביעת ממצאים ועובדות על פי ראיות נסיבתיות. לאחר מכן נבחן את ראיות התביעה בנוגע לכל אחד מחלקי מסלול ההגעה וההימלטות של היורה מהזירה; את ראיות ההגנה בדבר מקום הימצאו של הנאשם, ולבסוף נבחן האם יש די בראיות שהוצגו כדי לקבוע את אשמתו של הנאשם מעבר לכל ספק סביר.

על ראיות נסיבתיות

11. המאשימה מבקשת לקבוע כי הנאשם הוא שביצע את הירי בהתבסס על מארג של ראיות נסיבתיות המצביעות יחדיו על הנאשם כמבצע הירי.

ראיה נסיבתית נבדלת מהראיה הישירה בכך שהיא אינה מוכיחה במישרין עובדה מהעובדות השנויות במחלוקת והדרושות להכרעה, אלא כוחה בהוכחת "נסיבה" שעל פיה ניתן להסיק את דבר קיומה של אותה "עובדה" שנויה במחלוקת (ע"פ 9372/03 וייזל נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(1) 745 (2004)). הליך קביעת הממצא העובדתי הדרוש להכרעה נעשה בדרך של הסקת מסקנה הגיונית מן הנסיבות שהוכחו (ע"פ 5928/99 גלדסון נ' מדינת ישראל (01/09/2005); ע"פ 6101/16 עווד נ' מדינת ישראל (28/06/2017); ע"פ 6371/05 וגנר נ' מדינת ישראל, פסקה 5 ((07/10/2006)).

12. הליך הסקת המסקנה מהראיות הנסיבתיות הוא תלת שלבי. בע"פ 6101/16 הנ"ל, פסקה 37 נאמר:

בהתאם להלכה הפסוקה, בחינתן של ראיות נסיבתיות לשם הרשעת אדם בפלילים מתבצעת על-פי מתודה תלת-שלבית: בשלב הראשון, בדומה לבחינה הנעשית ביחס לראיה ישירה, נבחנת כל ראיה נסיבתית בפני עצמה בהיבטי עוצמתה, מהימנותה ודיותה, על מנת לקבוע אם ניתן להשתית עליה ממצא עובדתי; בשלב השני, נבחן מארג הראיות כולו לצורך קביעה אם יש בו כדי לבסס מסקנה מפלילה אפשרית יחידה נגד הנאשם בביצוע העבירה. הסקת המסקנה המפלילה נעשית בהתבסס על המכלול הראייתי, בהתאם לניסיון החיים, על סמך השכל הישר, ואין הכרח כי כל אחת מהראיות הנסיבתיות בפני עצמה, לבדה, תבסס את הרשעת הנאשם; בשלב השלישי, על בית המשפט לבחון אם קיים הסבר חלופי אשר יכול לשלול את המסקנה המפלילה העומדת נגד הנאשם, ודי בכך שההסבר החלופי יותיר ספק סביר באשר למסקנה המפלילה. ודוק - על ההסבר החלופי להתבסס על מכלול הראיות בתיק, להיות הגיוני, ולא הסבר מאולץ או תאורטי. ברגיל, נטל הבאת ההסבר החלופי רובץ על כתפי הנאשם, אם כי מדובר בנטל טקטי בלבד; ועל בית המשפט לבחון בעצמו את התקיימותם של הסברים

אפשריים חלופיים למסקנה המפלילה נגד הנאשם. רק לאחר שבית המשפט העמיד זו מול זה, את המסקנה המפלילה אל מול התרחיש החלופי שהועלה, בחנם היטב, והגיע לכלל החלטה כי המסקנה היחידה המתיישבת עם חומר הראיות בתיק היא המסקנה המפלילה נגד הנאשם - פתוחה הדרך להרשעה (ע"פ 6392/13 מדינת ישראל נ' קריאף, פסקאות 95-118 (21.01.15)).

13. המבחן התלת שלבי מחייב אותנו לבחון תחילה את כל אחת ואחת מהראיות הנסיבתיות, לקבוע את אמינותה ומהימנותה, ולהכריע מה הן "הנסיבות" שהוכחו. רק לאחר מכן נדרש הליך של הסקת מסקנות ממארג ה"נסיבות" שעברו את מסננת המהימנות בשלב הראשון. ודוקו, לא נדרשת הסקת מסקנות מכל ראיה נסיבתית כשלעצמה, אלא הסקת המסקנות תיעשה מתוך התבוננות כוללת על שלל הראיות הנסיבתיות. במסגרת זו נבחן האם הראיות הנסיבתיות מתיישבות זו עם זו, האם יש נסיבות הפוגמות במסקנה, האם יש הסבר חלופי לכל נסיבה, והאם ההסברים האפשריים מחזקים את המסקנה המשותפת. רק לאחר שנקבע את העובדות, כפי שהוסקו מהראיות הנסיבתיות, עלינו לבחון האם קיים הסבר חלופי למסקנה המפלילה; קרי, האם הובאו ראיות ישירות או נסיבתיות שמטילות ספק סביר במסקנה המפלילה.

נציין כי ראיות נסיבתיות יכולות לשמש כראיות להוכחת כל אחד ממרכיבי העבירה המשמשים להכרעה, בין אם מדובר בזיהוי מבצע העבירה, בין אם מדובר ביסודותיה העובדתיים של העבירה, ובין אם מדובר ביסוד הנפשי הדרוש להרשעה (ראו לעניין ראיה נסיבתית לזיהוי המבצע, ע"פ 6371/05 הנ"ל; ע"פ 323/84 שריקי נ' מדינת ישראל, פ"ד לט(3) 505 (1985); ע"פ 420/81 כהן נ' מדינת ישראל, פ"ד לו(2) 29 (1982); יעקב קדמי על הראיות כרך שלישי 1241 (תש"ע-2009)).

14. מפרשנו את ההלכות, נלך גם אנו לאורן, ונתחיל את הדיון בבחינת הראיות השונות וקביעת העובדות הרלוונטיות להוכחת הנסיבות. לאחר מכן נבחן מהי המסקנה העובדתית בנוגע לאישומים המיוחסים לנאשם, הנלמדת משלל הנסיבות שהוכחו. נפתח את הדיון בראיות בדבר הגעתו של הנאשם למקום ביצוע הירי בסמוך לפני הירי.

ההנעה למקום הירי

15. אירוע הירי התרחש במרכז הכפר ג'סר-א-זרקא (להלן: הכפר) בסמוך לבית הקפה של נאדר לוטפי (להלן: בית הקפה). המנוח וחברו דיאב זאיט הגיעו לבית הקפה בשעה 18:28 (ת/ת144א' ו-ת/ת68) (בעניין זה יודגש כי לפי המזכר ת/ת144/1 קיים הפרש זמנים בין השעה המופיעה במחשב מצלמת האבטחה לזמן אמת, השעה המצוינת לעיל היא זמן אמת). השניים ישבו ליד שולחן של בית הקפה שהיה מוצב על המדרכה (ת/ת68 תמונות מס' 2, 8 ועדות דיאב ת/ת238).

16. כעבור זמן קצר, בשעה 19:01 לערך, הגיע רכב מסוג פורד פוקוס בצבע כסוף לכיכר הסמוכה לבית הקפה (להלן: רכב הפורד). הרכב נצפה במצלמת האבטחה מגיע מכיוון צפון ופונה ימינה לסמטה הסמוכה לבית הקפה (ת/ת144א', ת/ת68 תמונות 4, 9, ת/ת63, ת/ת65). על הרכב נראו סימנים מיוחדים, בהם וילון בחלון האחורי ומדבקה לבנה.

17. מיד לאחר מכן בשעה 19:01 נראה במצלמות האבטחה (ת/ת65, ת/ת144) אדם, לבוש שחורים, רעול פנים,

יוצא מאותה סמטה אליה נכנס רכב הפורד. העדה הגב' סועאד עמאש העידה כי ראתה אדם רעול פנים עובר ליד ביתה. רעול הפנים סימן לה עם אצבעו להיות בשקט והמשיך בדרכו לכיוון בית הקפה (ת/183ב', עמ' 27-28). כעבור זמן קצר שמעה יריות (נעיר כי בשלבים אחרים של העדות הכחישה העדה כי רעול הפנים עשה סימן כלשהו).

רעול הפנים הגיע לבית הקפה והחל לירות לכיוונו של המנוח. המנוח נצפה במצלמות בורח לכיוון דרום עד שנפגע ונפל (ת/68, תמונה 6, ת/144א', עדות דיאב ת/238).

18. לגרסת המאשימה, מי שהביא את הנאשם לזירת האירוע ברכב הפורד היה עמאר ג'ורבאן (להלן: עמאר). המאשימה מסתמכת על העובדה כי רכב הפורד שנצפה הוא רכבו של עמאר ועל הודאתו של עמאר.

מהראיות מתברר כי ביום 04/08/2015, במהלך סיור של שוטרי תחנת זיכרון יעקב, אותר רכב מסוג פורד פוקס הדומה לרכב הפורד שנצפה במצלמות האבטחה בזירת האירוע. בבדיקה התברר כי הרכב הוא בבעלות של מר עמאר ג'ורבאן. בעקבות זאת הגיעו השוטרים לעמאר ועצרו אותו (ת/152).

19. עמאר מסר מספר גרסאות שונות בחקירותיו ובעדותו בבית המשפט. בחלקן אישר כי הסיע את הנאשם ברכב הפורד ובחלקן הכחיש זאת.

עם זאת, כבר בהודעתו הראשונה, מיום מעצרו (04/08/2015 שעה 16:03, ת/200) אישר עמאר כי הוא בעל רכב הפורד וכי ביום האירוע נסע עם רכבו בכפר. עמאר אישר גם כי עבר במרכז הכפר, ליד בית הקפה. לדבריו: "אני נסעתי לכיוון המסגד. עברתי את המסגד ואני נכנסתי אחרי המסגד, פניתי ימינה [...] בפנייה יש בית קפה של משפחת לוטפ" (שם, עמ' 2 שורות 7-8). דברים דומים המאשרים את העובדה כי עבר עם רכב הפורד במרכז הכפר ליד בית הקפה נאמרו על ידיו גם בהודעות נוספות (ת/201 עמ' 2, הודעה מיום 16/08/2015, ת/202 עמ' 2, הודעה מיום 20/08/2015, ת/203, ת/205).

עמאר אישר בחקירותיו כי הרכב שנצפה וצולם במצלמות האבטחה (הצילום סומן ת/202ג') זהה לרכב שבבעלותו (ת/203 עמ' 2 ש' 16, ת/205 עמ' 2 ש' 25).

20. בכל החקירות עד ליום 23/08/2015, העיד עמאר כי הסתובב בכפר ברכב הפורד לבדו. כך גם בראשיתה של החקירה מיום 23/08/2015, שהחלה בשעה 10:42 (ת/205). החקירה הופסקה בשל הפסקת חשמל, וחודשה רק בשעה 13:15.

21. רק לאחר חידוש החקירה מיום 23/08/2015 בשעה 17:30, שינה עמאר לראשונה את גרסתו וסיפר כי אסף ברכבו את הנאשם והסיע אותו עד לסמטה שליד בית הקפה (ת/205ה', ת/206). לדבריו:

הגיע אל"י ראג'י שאני בתוך הרכב ואמר לי תקפיץ אותי למרכז הכפר. הוא שאל אותי לפני לאן

אני הולך אמרתי לו שאני הולך לסיבוב בכפר. הוא עלה לרכב אני עברתי את המסגד שעל הכביש הראשי של הכפר, ואז הוא אמר לי לפנות ימינה אחרי המסגד. אני נכנסתי ימינה והמשכתי ישר. הוא אמר לי להוריד אותו במקום מסוים ונסעתי משם לבית (ת/206 עמ' 2 ש' 7-10).

בהמשך הוא מספר כי הנאשם היה לבוש מכנס טרנינג שחור וחולצה עם שרוולים ארוכים, "ריץ-ריץ". עמאר לא ראה אצל הנאשם חפץ כלשהו ולא ידע מדוע הנאשם ביקש ממנו להסיעו (שם, עמ' 2. ראו גם תמליל החקירה ת/205 עמ' 11 שורות 2-3). לדבריו, במהלך הנסיעה ישב הנאשם בספסל האחורי מאחורי מושב הנוסע (שם) (גרסה זו להלן: גרסת ההסעה).

22. עמאר גם צייר את מסלול נסיעתו בכפר (השרטוט צורף לת/206). מהשרטוט ומדבריו עולה כי יצא ממתחם הבתים של חמודי. ביציאה מהמתחם אסף את הנאשם ובסופו של הסיבוב שב לביתו שבאותו מתחם בתים. עמאר הדגיש כי חמודי הוא דוד שלו, וכי הם מתגוררים באותו מתחם בתים בכפר (ת/207 עמ' 2).

23. לאחר שסיפר לחוקרים כי הסיע את הנאשם ברכבו מביתו של חמודי ועד לסמטה שליד בית הקפה, התבקש עמאר לערוך שחזור עם חוקריו (ת/206 ג'). עמאר נסע ברכב עם החוקרים נמרוד בן-דור, ג'וני חליפה ומרסל דמאן. במהלך הנסיעה הצביע עמאר לחוקרים היכן פגש את הנאשם (בפנים המתחם ליד הבית, ת/206 עמ' 2 ש' 34) והוביל אותם במסלול הנסיעה. עמאר הצביע לחוקרים על המקום בו ירד הנאשם מהרכב (שם, עמ' 3 ש' 12-15) והוביל אותם במסלול הנסיעה חזרה לביתו.

24. צפייה בסרט השחזור (מט' 804/15, ת/206 ג') מלמדת כי לעמאר הובהר כי אינו חייב לערוך את ההובלה וכי ניתנה לו זכות ההיוועצות בעורך דין. רק לאחר כל אלו מסר כי ברצונו להמשיך ולהוביל את החוקרים במסלול הנסיעה.

בסרט השחזור ניתן לראות כי החוקרים פועלים על פי הנחיותיו וכי עמאר הוא שמצביע לחוקרים בדיוק איך והיכן לנסוע. ניתן להתרשם כי עמאר מדבר באופן חופשי ומתאר היכן אסף את הנאשם. רואים כי כאשר הרכב מתקרב לבית הקפה (דקה 8:58) עמאר מיוזמתו אומר לחוקרים שהנאשם אמר לו לפנות ומכוון אותם לסמטה עד המקום בו ירד הנאשם מהרכב (דקה 9:45).

25. רואים אנו כי עמאר שינה את גרסתו וסיפר כי הסיע את הנאשם רק לאחר שהחקירה מיום 23/08/2015 הופסקה בשל הפסקת חשמל. במזכר שערך השוטר מרסל דמאן (ת/111) הוא מצוין, כי בזמן הפסקת החשמל הביא לעמאר אוכל מהמטבח. לאחר מכן שוחח עם עמאר ואמר לו כי לפי הראיות יש לו חלק ברצח וכי עליו "לקחת אחריות" על החלק שלו. במזכר נרשם כי עמאר לא הוסיף דבר. רק לאחר חידוש החקירה בשעה מאוחרת יותר, שינה עמאר את הודעתו וסיפר על הסעתו של הנאשם.

26. ימים מספר לאחר מכן, במהלך חקירתו ביום 30/08/2015 שוב שינה עמאר את גרסתו וחזר וטען כי היה לבדו

ברכב (ת/207). בהודעתו זו טען כי אחד החוקרים ניצל את ההפסקה בחקירה ואמר לו כי בנו חולה ולכן עליו להפיל את הנאשם (עמ' 2 לת/207, עמ' 1 לת/207ב').

בחקירתו מיום 02/09/2015 (ת/208) שב וטען כי הגרסה לפיה הנאשם נסע איתו ברכב אינה אמת, וכי אמר את הדברים רק בעקבות שיחה עם חוקר. לדבריו, החוקר פגש אותו ליד המעלית ואמר לו כי אם יקשור את הנאשם לאירוע יוכל להשתחרר ולראות את בנו החולה (שם, עמ' 2). עם זאת, הבהיר עמאר כי במהלך השחזור לא נאמר לו על ידי החוקרים מה לומר וכי כל מה שמסר בשחזור נאמר מרצונו הטוב (ת/208 עמ' 2 ש' 39).

27. את גרסת ההסעה מסר עמאר, לטענת המאשימה, גם בהזדמנות נוספת. לטענת המשטרה, בעת שעמאר הוחזק במעצר, הוכנס לתאו מדובב המכונה "זאייד" (להלן: המדובב). המדובב ישב עם עמאר בתאו ושוחח עמו (תמלילי השיחות סומנו ת/209 ג' - ת/209ג'5). בשיחה מיום 23/08/2015 (ת/209ג'2, עמ' 12) מספר הנאשם למדובב כי השוטרים חושדים בו כי הסיע את היורה למקום האירוע. בין היתר הוא אומר כי מי שביצע את הירי זה "קרוב משפחה של אבא שלי" (עמ' 12 ש' 4). בתחילה מספר עמאר למדובב כי נסע ברכבו בכפר וכי עבר ליד בית הקפה (שם, עמ' 13), אולם אינו מספר כי הנאשם היה איתו. רק בהמשך, הוא משתף את המדובב בגרסת ההסעה.

28. בהמשך שיחתם, מספר עמאר למדובב זאייד כי מי שביצע את הירי היה ראג'י (ת/209ג'3 עמ' 2 ש' 26). הוא מדגיש כי מדובר באדם שרגיל לשבת בכלא וכי מגיל צעיר היה נכנס ויוצא מבית סוהר: "הוא כמעט כל חיים שלו בכלא ממש מגיל צעיר הוא רק נכנס ויוצא נכנס ויוצא ממש לא היה אף פעם למשל תקופה ארוכה מחוץ לכלא. הוא בעייתי מגיל קטן" (עמ' 2, ש' 22-24) (יוער כי עובדות אלו אינן שנויות במחלוקת והסנגור אישר במספר הזדמנויות כי הנאשם שהה בבתי כלא פעמים רבות, ראו עמ' 1207 לפרוטוקול; גם הנאשם עצמו העיד על כך - ראו בעמ' 1207, 1254 לפרוטוקול).

29. לאחר מכן, עמאר מספר למדובב כי הסיע את הנאשם ברכבו תוך שהוא מדגיש כי לא ידע מה בכוונתו של הנאשם לעשות (עמ' 4 לת/209ג'3). לדבריו, (שם, עמ' 6, ש' 13-15): "אז הוא עלה, ישב לי באוטו שאל לאן אתה הולך. אמרתי לו סתם סיבוב בכפר. לא משהו רציני. אז אמר לי אני עולה איתך. אני רוצה טרמפ". ובהמשך: "אם הוא גבר היה אומר למשטרה אני רק ביקשתי ממנו טרמפ, והוא לא ידע כלום, אבל לך תדע הוא גבר או מה, אני לא יודע מה התרחש שם" (שם, ש' 25-27).

עמאר גם סיפר כי הנאשם ישב מאחור שכן במושב הקדמי היה כיסא של תינוק (שם, עמ' 6 ש' 10-8).

30. מספר ימים לאחר מכן, הוסיף עמאר וסיפר על דברים נוספים. לגרסתו, הנאשם מסר את האקדח לילד שפגש ברחוב וביקש ממנו לקחת אותו למוחמד (עמאר לא מסר בשלב זה פרטים נוספים על אותו מוחמד) (ת/209ג'4 עמ' 6). בהמשך, כך לפי דבריו, הגיע גם הנאשם למוחמד ומישהו אסף אותו (שם, ש' 3-2). עמאר מספר למדובב כי הילד אמר שנתן את האקדח לעמאר עצמו, אולם לדבריו (של עמאר), זה שקר (שם, ש' 17-18). עמאר מבהיר כי רק הסיע את הנאשם אולם לא לקח את הנשק (ת/209ג'4 עמ' 13 ש' 21-23) (עמאר לא מבהיר מהיכן ידועים לו הפרטים לגבי

מסירת הנשק לילד).

31. בחקירתו מיום 07/09/2015 (ת/209) הכחיש עמאר כי ישב עם מדובב בתא וסיפר לו את הדברים (עמ' 2). לאור דבריו, הוכנס המדובב לחדר החקירות ונערך עימות בין עמאר למדובב. בהמשך העימות, קרא עמאר למדובב שקרן וחזר והדגיש כי אינו מכיר אותו (שם).

32. עמאר זומן על ידי המאשימה למתן עדות בבית המשפט. בתחילה, הודיע הסנגור כי הוא מסכים שכל הודעותיו של עמאר במשטרה, הן ההודעות בהן כלולה גרסת ההסעה והן ההודעות השוללות את מעורבות הנאשם, יוגשו ללא צורך בחקירה (ראו פרוטוקול מיום 12/04/2016, עמ' 80 ומיום 14/02/2017, עמ' 713).

בסופו של יום, ולאחר שבא כוח המאשימה עמד על זימונו של העד לחקירה, הורינו כי העד יתייצב לדיון תוך שמירת זכות הנאשם להתנגד להעדתו בעניינים עליהם לא נחקר (עמ' 720 לפרוטוקול).

33. עמאר זומן לעדות ליום 14/02/2017 אך לא התייצב, והגיע רק למחרת ביום 15/02/2017. בתחילה (החל מע' 760 לפרוטוקול) אמר כי הכל מופיע בהודעות במשטרה וסירב למסור מהי הגרסה הנכונה. גם לאחר שהתרנו את הכרזתו כעד עוין (עמ' 768) שב והעיד כי אינו זוכר וכי הכל רשום בהודעות. עמאר גם העיד שאינו זוכר שיצא לשחזור עם השוטרים (עמ' 770) ולא זוכר שהצביע בפניהם היכן הנאשם מהרכב (שם).

לאור התייחסותו לשאלות שנשאל ויתר הסנגור על חקירתו הנגדית.

34. עדותו של עמאר על הסעתו של הנאשם למרכז הכפר וירידתו מהרכב בסמוך לבית הקפה היא העדות היחידה המזהה את הנאשם כמי שנסע ברכב הפורד. למרות שעמאר מסר מספר הודעות, שרק בחלקן נמסרה גרסת ההסעה, דומה כי יש לתת אמון בגרסה זו דווקא. עמאר מסר את גרסת ההסעה לחוקרים בהודעה מפורטת מיום 23/08/2015 (ת/205' ו- ת/206), חזר על כך באופן ברור במהלך השחזור וההובלה (ת/206' ג') ואף סיפר על כך למדובב שישב בתאו (ת/209). מדבריו למדובב ניתן להבין כי עמאר נמנע בתחילה מלספר את גרסת ההסעה, שכן חשש מהשלכות מעשיו עליו וחשש שמא ייחסו לו מעורבות ברצח (ת/209' ג').

35. כאמור, עמאר חזר בו מגרסת ההסעה וטען כי כלל לא פגש במדובב (הודעה ת/209). גרסה זו אינה יכולה להיות גרסת אמת, שהרי מתמליל השיחה עם המדובב ניתן להסיק בוודאות כי עמאר הוא שהיה עם המדובב בתא והוא שדיבר איתו. עמאר מוסר בשיחה פרטים על מכוניתו, על משפחתו וכדומה, המעידים כי אכן עמאר הוא המשוחח.

הטענות שהעלתה ההגנה ביחס לטעות ברישום מועדי כניסת המדובב לתא אינן פוגעות בראיה ויש לאמץ את עדות המדובב, המגובה בהסכם שבינו לבין המאשימה, ולפיה הוכנס לתאו של עמאר בימים 21-23 לאוגוסט 2015 (עדות המדובב עמ' 1172, 1178). ניתן לראות מתמליל השיחה בין המדובב לעמאר כי עמאר מוסר את הדברים

בעצמו. לא מדובר בחזרה של עמאר על דברי המדובב אלא באמירות מיוזמתו של עמאר. כך למשל, שואל המדובב את עמאר מה השם של היורה ועמאר הוא שמשיב ראג'י (עמ' 2 לת/209 ג-3). כאן נעיר כי למדובב לא נמסר, על פי עדותו, שמו של החשוד, אלא רק נמסר לו כי עמאר חשוד במעורבות ברצח (עמ' 1178). מכאן, ברור שעמאר הוא שקשר את הנאשם למעשים.

כך גם רואים שעמאר מיוזמתו סיפר היכן ישב הנאשם במכונית, סיפר מיוזמתו על מסירת האקדח לילד ועוד. כל אלו, שקדמו למסירת גרסת ההסעה לחוקרים, מעידים כי אין בסיס בראיות לגרסת עמאר (ת/208, ת/209) לפיה הפליל את הנאשם רק משום שאחד החוקרים אמר לו לעשות כן.

36. ראינו גם כי שחזור הנסיעה מחזק את גרסת ההסעה, שכן בסרט רואים כי עמאר מוסר את הדברים ומוביל את השוטרים מיוזמתו. ניתן לראות כי עמאר מדבר בחופשיות, ללא כל איום, ללא הכוונה או הדרכה. אין גם שמץ ראייה לכך שהוצעה לעמאר טובת הנאה כלשהי אם ימסור גרסה המפלילה את הנאשם.

עוד ראינו כי כשניתנה לעמאר הזדמנות להסביר את הסתירות בין הגרסאות בעדותו בבית המשפט הוא נמנע מכל הסבר והסתפק באמירה כי אינו זוכר. עמאר אישר כי מסר את האמת לחוקרים, אף כי לא הבהיר מהי לגרסתו האמת.

כל אלו מחזקים את ההנחה כי גרסת ההסעה, דהיינו הגרסה לפיה הנאשם ביקש מעמאר להסיעו לזירת האירוע, מהימנה. גרסה זו קושרת את הנאשם לזירת האירוע וממקמת אותו במקום אחר מזה עליו העיד.

הירי

37. נמשיך את סקירת הראיות בהמשך המסלול. ראינו כי על פי עדותו של עמאר הוא הסיע את הנאשם למרכז הכפר, ובסמטה הסמוכה לכיכר ירד הנאשם ירד מהמכונית. מצילומי מצלמות האבטחה שנאספו והוצגו כראיה ניתן לראות בשעה 19:01 דמות לבושה שחורים מגיעה בריצה מאותה סמטה בה ירד הנאשם מרכבו של עמאר (ראו תקליטור ת/144א').

חברו של המנוח, דיאב זאיט, העיד כי ראה אדם לבוש שחורים מגיע מכיוון ביתו של לוטפי (ת/238 ועמ' 683-684). העד לא ראה במדויק את מסלול הגעת היורה והצביע רק על כיוון כללי. בעדותו בבית המשפט (עמ' 696) הוא תיקן את הגרסה והבהיר כי ראה את היורה מגיע מכיוון הכביש מאחוריו אך אינו יכול לדעת בוודאות האם זה היה מכיוון בית משפחת לוטפי (שם, שורה 24). בהמשך הבהיר כי הכביש עובר ליד בית משפחת לוטפי (עמ' 697). מכל מקום, ברור שהכיוון הכללי מתיישב עם האישום לפיו היורה הגיע מהסמטה הסמוכה, אולם העד דיאב זאיט לא ראה אותו יוצא מהסמטה, אלא רק כאשר היה בכביש הסמוך לבית הקפה.

דיאב זאיט העיד כי לא ראה את פניו של היורה שכן אלו היו מכוסות. עם זאת הבהיר כי הבחין בממדי גופו של

היורה וראה שמדובר ב"ביריון" (עמ' 694).

38. עד נוסף שראה את אירוע הירי היה אניס אבו שהאב. אניס שהה במספרה המצויה בסמוך לבית הקפה. כאשר שמע יריות יצא מהמספרה. לדבריו הוא ראה אדם לבוש שחורים שפניו מכוסים רוכן מעל המנוח (ת/262 עמ' 1-2, עמ' 977). בהודעתו במשטרה (ת/262 עמ' 2) מסר כך:

אותו רעול פנים כשהוא סובב את הפנים שלו הסתכל לעברינו אני קלטתי שיש לו כובע גרב אשר כיסה את הפנים שלו ובכובע גרב היו 2 פתחים לעיניים ופתח לפה אך האף מכוסה ושאר החלקים של הפנים היו מכוסים גם כן. אני זיהיתי לפי מבנה גוף וגם מהעיניים והשפתיים שמדובר בראג'י אבו אלזעים. אותו ראג'י ברח לאחד הסמטאות.

בדיון בבית המשפט העיד אניס כי כנראה אמר את הדברים האמורים; כלומר אמר שמדובר בנאשם (עמ' 978 שורה 21). עם זאת הבהיר, כי אינו יכול לתאר את עיניו ושפתיו של הנאשם וכי מבנה הגוף שלו יכול להתאים גם לאחרים (עמ' 979). עוד נציין, כי העד מסר את גרסתו למשטרה רק 3 שבועות לאחר האירוע (ביום 20/08/2015).

הסנגור תהה, בצדק, מדוע אדם שראה אדם היורה בחברו הטוב השתהה זמן כה רב בטרם סיפר לחוקרים מה שראה ומיהו היורה (ורק לאחר שזומן לחקירה, ולא מיוזמתו), ואין ספק כי שיהיו זה עשוי להחליש את משקלו של הזיהוי. לעד לא היה כל הסבר להשתהות זו (עמ' 980).

39. העד נשאל גם כיצד הצליח לזהות את שפתיו ועיניו של היורה ממרחק של כ-25 מ' שהפרידו בינו לבין היורה (עמ' 982-983). התשובה היחידה שנתן הייתה כי "זה מכעס, שהבחור הלך" (עמ' 983, שורה 11). למעשה אין לעד כל הסבר מניח את הדעת מדוע זיהה את הנאשם כיורה ודומה כי הזיהוי הושפע מחזותו הכללית של היורה, שתאמה את חזותו של הנאשם.

40. דומני כי מעדותו זו של אניס אבו שהאב לא ניתן לקבוע בוודאות כי הנאשם זוהה כמי שירה במנוח, ולכל היותר ניתן לקבוע כי מבנה גופו של היורה היה של אדם בריא גוף, בדומה למבנה הגוף של הנאשם.

41. ניתן לסכם את פרק העדויות בזירת הירי ולקבוע כי אין בפנינו שום עדות מפורשת בדבר זהות היורה. אין גם ראיות אחרות המזהות את הנאשם כמי שירה. עם זאת ישנן ראיות לפיהן היורה יצא מהסמטה הסמוכה או לכל הפחות מכיוון הסמטה הסמוכה שבה ירד הנאשם מרכבו של עמאר, וישנן ראיות שמבנה גופו של היורה (בריון, מלא גוף) דומה למבנה גופו של הנאשם. ברור שראיות זיהוי אלו כשלעצמן אינן יכולות לבסס את זיהויו של הנאשם כיורה. אולם, כפי שנראה להלן, הן יכולות לשמש חיזוק לראיות זיהוי אחרות.

42. כפי שעולה מהעדויות, מיד לאחר הירי החל היורה להימלט ברגל אל בין הבתים (ראו עדות אניס אבו שהאב, ת/262). העדות המרכזית על מסלול הבריחה של היורה היא עדותו של חמאדה (קרי, מוחמד עמאש).

43. עדותו של חמאדה לא הייתה עקבית והוא מסר מספר גרסאות שונות הסותרות זו את זו. חמאדה מסר הודעות במשטרה והעיד בבית המשפט בישיבה מיום 21/02/2017. לאחר סיום שמיעת הראיות ושמיעת סיכומי טענות הצדדים נקבע התיק לשימוע הכרעת הדין ליום 28/02/2018. ביום 12/02/2018 הודיעה המאשימה כי במהלך חקירת אירוע אחר שבו נרצח תושב ג'סר א-זרקא נעצר חמאדה כחשוד במעורבות ברצח. במהלך המעצר הוכנס לתאו של חמאדה מדובב. בשיחות שבין חמאדה למדובב אוזכר גם אירע הירי בראמי, ונאמרו אמירות מצד חמאדה השונות מהגרסאות שמסר במשטרה ובבית המשפט. חמאדה נחקר במשטרה על דברים אלו. לאור זאת הוזמן חמאדה לחקירה נוספת בבית המשפט שנערכה ביום 28/02/2018.

כדי להכריע בעניין עדותו של חמאדה נפתח ונפרט את הגרסאות השונות שמסר ולאחר מכן ננסה לדלות מתוכן, ככל הניתן אפשר, את הגרסה המהימנה.

44. בהודעה הראשונה מיום 04/08/2015 (ת/248) סיפר כי ישב בבית סבו פתחי, אביה של אמו, יחד עם אנשים נוספים, כשלפתע שמעו ארבע יריות מרחוק ולאחר מכן עוד מספר יריות ברצף. לאחר מכן הגיע בריצה, "ראג'י זעים", "היה יורד הוריד את הכובע, היה שם הכובע כך לובש אותו [...] והיה לו אקדח ביד כך היה מחזיק בו [...] ושם אותו בכובע גרב (קלוסי) והלך עלה ברכב" (שם, שורות 21-23).

בהמשך ציין כי ראה את הנאשם נכנס לביתו של מוחמד עיסא (שהוא מוחמד זאיט), ולאחר מכן יוצא ונוסע. את פניו של הנאשם זיהה בוודאות לאחר שהוריד את כיסוי הפנים (שם, עמ' 3 שורה 73). חשוב לציין כי העד סיפר שהנאשם לבש חולצה שחורה ועליה כיתוב של NIKE (שם, שורה 37).

45. בחקירה מיום 07/08/2015 (ת/249) שב ותיאר את האירוע וסיפר כי ראה את הנאשם רץ. העד מספר כי הסתתר מאחורי עמוד כדי שלא יראו אותו (שם, עמ' 2). כן סיפר כי אותו אדם שרץ צלע מעט ברגל שמאל (שם). מכל מקום העד סיפר כי זיהה בוודאות את רעול הפנים כנאשם "זה ראג'י ג'ורבאן בכינוי שלו 'זעים'" (עמ' 2, שורה 29).

46. לאחר עדות זו נערך עם חמאדה סיור הובלה והצבעה שבו הראה לחוקרים את המקום בו ראה את הנאשם ואת מסלול הבריחה (ת/89, ת/250). גם במהלך הסיור חזר וסיפר כי זיהה את הנאשם וראה אותו מוריד את כיסוי הפנים (ת/250 עמ' 3).

47. בהודעתו (ת/252), שנמסרה ביום 13/08/2015, מסר חמאדה בתחילה מספר גרסאות שונות, אולם בסופו של דבר, לאחר שהוזהר על ידי השוטרים, מסר גרסה קוהרנטית. וכך רושם החוקר ג'וני חליפה (ת/252 עמ' 2 שורות 23-30):

החשוד התחיל לספר כי הוא ישב בחצר הבית של סבא שלו ובא לצאת לבית, ואז הבחין באדם רעול פנים שהיה לו כנראה זקן שהוא זיהה כראג'י מאחר והוא מכיר אותו וזיהה אותו לפי ההליכה שלו לטענתו יש לו הליכה מסוימת וגם לפי מבנה הגוף וברגע שאותו רעול פנים הבחין בו מסר לו אקדח הנ"ל זיהה כי מדובר בראג'י. לטענתו שניהם הגיעו יחד לכיוון הבית של מוחמד זעאייט, שם ראג'י הוריד את הכובע גרב מהפנים ושם זיהה בוודאות כי מדובר בראג'י. האחרון ביקש ממנו שיקח את האקדח לאחר ששם אותו בתוך הכובע גרב לבית של חמודי קרוב משפחה שלו. לטענתו הוא הגיע לבית ושם פגש את עמאר אבו זרד מסר לו את הכלי עם הכובע גרב ועזב את המקום.

(ראו גם תמליל חקירתו, ת/252א').

48. מעיון בתמליל ניתן לראות כי גרסתו של חמאדה לא הייתה סדורה ובפרטים רבים ישנה אי בהירות. עם זאת, חמאדה מדגיש כי ראה את רעול הפנים מגיע, עובר ליד הבית שבו שהה, בית סבו, ולאחר מכן מוריד את הכובע ושם בתוכו את האקדח (עמ' 16-17). חמאדה חזר והצהיר כי זיהה את אותו אדם כראג'י ג'ורבאן והלך אחריו לתוך ביתו של מוחמד זאייט. חמאדה סיפר גם כי הנאשם לבש חולצה שחורה ארוכת שרוולים ועליה כיתוב כלשהו (עמ' 16-17).

49. כדי לבדוק את אמיתות גרסתו של חמאדה החליטו החוקרים להפגיש את חמאדה עם אניס עמאש, המכונה טיטו, אחיו של המנוח. השיחה הוקלטה על ידי החוקרים (ת/86, ות/251). גם בשיחה זו נשמע חמאדה מספר לטיטו את כל הידוע לו. תחילה סיפר כי מי שהסיע את הנאשם למקום הירי היה מוחמד עיסא (זאייט) (ת/251, עמ' 3). עם זאת, חלק זה של העדות מבוסס כנראה על עדות שמיעה, אם כי לא ברור מה מקור ידיעתו של חמאדה.

בהמשך מספר חמאדה כי ראה את הנאשם בורח, מוריד את הכובע באמצע הירידה, שם את האקדח בתוכו ונמלט לביתו של מוחמד זאייט (ת/251 עמ' 3-4). גם לטיטו סיפר כי הנאשם ביקש ממנו לקחת את האקדח ולמסור אותו לחמודי (ת/251, עמ' 4-5) (אם כי בתחילה אמר שעיסא (זאייט) לקח את ראג'י אל חמודי).

50. חשוב לציין כי חמאדה סיפר לטיטו, כפי שגם סיפר בחקירה במשטרה, כי ראה שהנאשם נכנס לביתו של מוחמד זאייט, שם כנראה התקלח ויצא ללא זקן (עמ' 4).

51. חמאדה גם התבקש לשחזר את מעשיו ומסירת האקדח לעמאר (ת/253). גם במהלך השחזור חזר על גרסתו לפיה ראה את הנאשם בורח אל ביתו של זאייט (שם עמ' 3) וחזר על עדותו לפיה הנאשם ביקש ממנו למסור את האקדח לחמודי (שם עמ' 4-5). העד הצביע על מסלול הליכתו לביתו של חמודי ומסירת האקדח לעמאר, שהמתין שם.

52. כדי לאמת את גרסתו של חמאדה נאספו על ידי החוקרים גם צילומים ממצלמות האבטחה בביתו של אדם בשם מוחמד פתחי עמאש (ת/52, ת/64, ת' 65, ת/66, ת/106, ות/106א'). בצילומי מצלמת האבטחה ניתן לראות גבר לבוש שחורים רץ ברחוב ומאחוריו אדם נוסף (ראו ת/65). העד חמאדה נקרא לעדות נוספת בה התבקש לצפות בתמונות שהוצאו ממצלמות האבטחה. חמאדה זיהה את רעול הפנים שנראה בתמונה ואמר כי מדובר בנאשם (עמ' 2).

לת/255). לגבי הבחור הנוסף שנראה, אמר תחילה כי זה לא הוא ורק לאחר שהופנה שוב לתמונה אמר כי יתכן שזה הוא עצמו (שם).

53. חיזוק לגרסתו של חמאדה מוצאת המאשימה בעדותו של העד פתחי ג'האד עמאש, בן דודו של חמאדה, שהודעתו ת/268 הוגשה בהסכמה. עד זה סיפר כי ביום האירוע ישב בביתו ביחד עם חמאדה ומחמד ראסם עמאש. השלושה עישנו נרגילה ושתו תה. לדבריו "[...] אני שמעתי ירי ואז הגיע בחור מלא עם כובע גרב, הגיע מלמעלה הלך למטה. היה לו נעלי עבודה הכל שחור וכובע גרב ואז לבחור השמנמן נפלה מחסנית, חמאדה זרק את הסיגריה הלך בריצה, לקח את המחסנית ורצו ביחד לכיוון למטה ימינה (ת/286, שורות 3-5).

כאן יצוין כי העד סיפר שישב בביתו. מדובר בבית שהיה שייך לסבא של חמאדה ומתגוררים בו דודו של חמאדה ובני משפחתו (ראו עדותו בעמ' 818).

54. חמאדה זומן להעיד בבית המשפט. בדיון מיום 15/02/2017 החלה חקירתו של העד. בתחילת העדות סיפר כי ישב בבית סבו, שמע יריות, יצא החוצה ולא ראה מאום (עמ' 784). בהמשך כאשר עומת אל מול הודעותיו במשטרה, השיב כי כל שאמר לחוקרים הוא אמת (עמ' 785 שורות 26-27). העד סירב לחזור על הדברים ולשאלת בית המשפט השיב כי הוא מתבייש להעיד בפני הקהל שיושב באולם (עמ' 786 שורות 15-17).

לאור דברים אלו הוצא הקהל מהאולם. גם לאחר מכן התקשה העד להשיב על שאלות ועל כן הובא פרגוד שהסתירו מפני הנאשם ועורכי הדין (עמ' 788). גם לאחר שהובא הפרגוד התקשה חמאדה להעיד. כאשר שב ונשאל מה ראה כשיצא לחצר השיב "אני מפחד" (788). במצב זה הושגה הסכמה כי עדותו תימסר במערכת וידאו קונפרנס כאשר העד ימצא באולם והנאשם יוכל לצפות בעדות מחדר אחר.

55. חקירת חמאדה נמשכה ביום 21/02/2017, כאשר הנאשם צופה בעדות באמצעות מערכת הווידאו מחדר אחר.

הפעם סיפר חמאדה גרסה שונה מזו שסיפר במשטרה. לעדותו הוא ישב בבית סבתו, שמע יריות ויצא החוצה, שם ראה אדם רעול פנים, רץ לכיוון ביתו של מוחמד זאיט (עמ' 794). חמאדה מספר שעקב אחר האדם שרץ וראה אותו נכנס לביתו של זאיט ומסיר את הכיסוי. כשהסיר את כיסוי הפנים זיהה כי רעול הפנים הוא מוחמד זאיט עצמו.

56. העד המשיך וסיפר כי עדותו במשטרה לפיה רעול הפנים היה הנאשם לא הייתה אמת. לדבריו הוא אוים על ידי מוחמד זאיט שדרש ממנו להפליל את הנאשם (עמ' 800 שורות 15-13) וכך העיד:

אמר לי, תגיד שראית את ראג'י ולא ראית אותי. כך אמר לי, לאחר מכן אמר לי שים לב, דיר בלאק אני אהרוג אותך, ואהרוג, שים לב אני אהרוג אותך ואהרוג את המשפחה שלך.

חמאדה הוסיף כי מוחמד זאיט גם אמר לו לספר שהנאשם ביקש ממנו למסור את האקדח לחמודי וכי אין אמת בגרסה זו (עמ' 804).

57. חמאדה עומת גם עם הדברים שמסר לטיטו (אניס עמאש, אחיו של המנוח) והכחיש כי שוחח איתו (עמ' 802).

חמאדה העיד בבית המשפט כי לא ראה שרעול הפנים מחזיק אקדח ולא ראה מחסנית. הגרסה שמסר ולפיה ראה את רעול הפנים אוחז אקדח זו המצאה שלו ולא דברים שמוחמד זאיט אמר לו להגיד (עמ' 809-810).

58. עדותו הראשונה של חמאדה בבית המשפט מעלה מספר תהיות. כך למשל העיד כי כאשר ראה את רעול הפנים רץ חשב שזה הנאשם בגלל אופן הריצה (עמ' 811). רק כאשר הוריד את כיסוי הפנים הבחין כי מדובר למעשה במוחמד זאיט "אני חשבתי שזה ראג'י יצא מוחמד" (עמ' 811).

עוד מפתיע כי העד חשש בעדותו הראשונה מיום 15/02/2017 להעיד בפני הנאשם וביקש להעיד שלא בנוכחותו. בקשה כזו מתיישבת עם חשש למסור גרסה מפליל כנגד הנאשם, כפי שמסר בעדותו. ההסבר היחיד שנתן העד לכך היה כי "אני לא מחבב לספר מול מישהו, בנוכחות מישהו" (עמ' 815, שורה 19).

קשה גם להבין מדוע בחקירה הנגדית, כאשר נשאל מה לבש עמאר כאשר מסר לו את האקדח השיב כי אינו זוכר (עמ' 831), בעוד שלפי טענתו האחרונה כלל לא מסר את האקדח לעמאר וכי הכל המצאה. הסברו של העד לתהיה זו היה כי לא הבין היטב עברית, אולם יש לזכור כי החקירה לוותה בתרגום של מתורגמנית והעד לא התקשה להבין את השאלות.

59. אם בכך לא די, הרי שבחודש דצמבר נעצר חמאדה בחשד למעורבות בביצוע רצח אחר של קרבן בשם בלאל בדראן עמאש ז"ל. במהלך ימי מעצרו הוכנס לתאו של חמאדה מדובב שכיניו "מחמד". במהלך שהותו של המדובב בתא עם חמאדה סיפר לו חמאדה גם על מעורבותו ברצח של ראמי ז"ל. בהודעות של המדובב מוחמד מיום 11/01/2018 (ת/314, עמ' 2, ש' 24-28) מסר:

"[...] החשוד סיפר לי כי בעבר היה חשוד או עצור בתיק רצח אחר והנרצח אז קראו לו רמי עמאש והוא סיפר שהנרצח רמי שהוא נראה יפה עם שיער כמו בנות ושהבנות בג'סר א זרקא היו אוהבות אותו והיה יוצא עם הרבה בחורות, בכלל זה מוחמד רצח אותו במרכז הכפר ביריות. מוחמד אמר לי שהוא היה עצור על התיק הזה כמה ימים ושהוא הכחיש ולא קשר את עצמו בתיק ושחרר".

דברים אלו, המלמדים לכאורה על התוודות של חמאדה בירי על ראמי, הם שהביאו את המאשימה לבקש את עיכוב הדיון בתיק.

בתמליל השיחה שהוקלטה בין המדובב לחמאדה נשמעים הדברים שונים במקצת. בעמ' 28-32 לפרוטוקול התמליל (ת/317) משוחחים חמאדה והמדובב על הרצח של בלאל ובמהלך השיחה מתוודה חמאדה כי הוא זה שירה בבלאל (עמ' 28 שורה 38). רק בהמשך מזכיר חמאדה לפתע את הירי בראמי (עמ' 31). חמאדה מספר למדובב כי כל פעם שמישהו מת "תוקפים" אותו, כלומר חושדים בו (שם שורה 9). בהמשך הוא מספר כי לפני כשנה אירע רצח בכפר ואז שואל אותו המדובב "עוד פעם וגם אתה?" וחמאדה משיב "כן" (שורה 33). חמאדה מסביר לאחר מכן כי מדובר בבחור שנהג להסתובב עם בנות "מרוב שהוא יפה הוא אוכל את הבנות של הכפר" (עמ' 32 שורה 5). עוד סיפר כי הבחור היה מגדל שיער "והוא כל הזמן לבוש" (שם, שורה 14).

המדובב ממשיך ומבקש לדעת את שמו של אותו בחור שנורה ואז משיב לו חמאדה "ראני" ממשפחת עמאש (עמ' 32 שורות 26-28) (הכוונה כנראה לראמי עמאש, המנוח).

60. חמאדה נחקר על ידי חוקרי המשטרה על הדברים שאמר למדובב. בחקירה מיום 1.2.2018 (ת/328) הושמעה לו קלטת השיחה והוא התבקש להגיב. תשובתו של חמאדה הייתה כי מה שאמר למדובב "זה שקר, זה לא נכון אני סתם העברתי את היום כדי לדעת לישון, מה שסיפרתי שקר" (עמ' 3 שורה 42). כך גם העיד בחקירתו החוזרת בבית המשפט (עמ' 1424).

סיכום הראיות בעניין חמאדה

61. חמאדה הציג גרסאות שונות, בחקירתו במשטרה ובדבריו לטיטו הציג גרסה המפלילה את הנאשם ומזהה את הנאשם כאותו רעול פנים שברח מזירת הירי והגיע לביתו של זאית (להלן: הגרסה המפלילה). בבית המשפט הציג גרסה שונה ולפיה רעול הפנים שהגיע מכיוון זירת הירי לביתו של זאית היה זאית עצמו. במעצרו בחשד למעורבות ברצח של בלאל מסר למדובב גרסה שלישית ממנה ניתן להבין כי הוא עצמו ירה בראמי (להלן: גרסת ההתוודות).

62. מצב זה בו העד מציג גרסאות הסותרות זו את זו אינו חריג בהליכים פלייט ועל כן מצווה בית המשפט לבחון את הגרסאות השונות ולהחליט אילו מהן להעדיף (ראה סעיף 53 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, ע"פ 3705/17 אבו עראר נ' מדינת ישראל (12/04/2018), ע"פ 5875/93 עביט נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(5) 801 (1997), ע"פ 2014/94 בן נגיב סאלח נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) 624 (1996)). ודוקו, לעיתים האמת אינה מצויה רק בגרסה זו ולא באחרת אלא על בית המשפט לבור, מתוך כל אחת מגרסאותיו של העד, את אותם חלקים המהימנים עליו (ראו ע"פ 71/76 מרילי נ' מדינת ישראל, פ"ד ל(2) 813 (1976), ע"פ 526/90 בלזר נ' מדינת ישראל, פ"ד מה(4) 133 (1991), ע"פ 6157/03 הוך נ' מדינת ישראל (28/09/2005)).

63. לעיתים ניצבות בפני בית משפט עדויות סותרות, כאשר רק אחת מהן נמסרה בפניו ואילו העדות או העדויות האחרות נמסרו מחוץ לכותלי בית המשפט. בהתאם לסעיף 10א לפקודת הראיות [נוסח חדש], רשאי בית המשפט לסמוך על אמרה של עד שנאמרה מחוץ לכותלי בית המשפט ובלבד שהתמלאו תנאי הקבילות כמפורט בסעיף 10א(א) לפקודה, וכי הנאשם לא יורשע על סמך אמרה שנתקבלה מחוץ לכותלי בית המשפט אלא אם יש בחומר הראיות דבר לחיזוקה (סעיף 10א(ד) לפקודת הראיות [נוסח חדש], ע"פ 9608/11 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 7 ((07/07/2014)).

64. כאשר בוחנים את גרסאותיו הסותרות של חמאדה דומה כי יש להעדיף את הגרסה המפלילה, כלומר הגרסה שנמסרה מחוץ לכותלי בית המשפט לפיה זיהה את הנאשם כרעול הפנים שברח מזירת הירי לכיוון ביתו של זאית.

כפי שראינו, חמאדה סיפר כי זיהה את הנאשם כבר בהודעתו מיום 07/08/2017 (ת/249 עמ' 2) ושב וחזר על זיהויו של הנאשם גם בהודעות מאוחרות יותר (ת/252 מיום 13/08/2015). חמאדה גם ערך סיור הובלה והצבעה ושוב חזר וסיפר כי זיהה את הנאשם (ת/250, ת/89). חמאדה חזר על גרסתו המזהה את הנאשם גם בפני אגיס עמאש (טיטו) (ת/251).

משמע, במספר הזדמנויות שב העד וחזר על גרסתו המפלילה והדגיש כי זיהה את הנאשם. יתרה מזו, חמאדה העיד גם ששם לב כי רעול הפנים צולע במעט, כלומר הצביע על סימן זיהוי המקשר, על פי מיטב הבנתו, בין רעול הפנים לבין אופן הליכתו של הנאשם (אין לצורך כך לקבוע האם הנאשם אכן הולך בצליעה ודי בכך כי חמאדה ראה בצליה סימן המאפיין את הנאשם דווקא).

65. ראינו גם כי חמאדה לא שש לספר את הגרסה המפלילה, וכי בחקירתו היסס, לעיתים סיפר פרטים מלאים ולעיתים הסתיר חלקים. זוהי אינה התנהגות התואמת את הגרסה לפיה ביקש להפליל את הנאשם לבקשתו של זאית.

66. כאן חשוב להזכיר כי בבית המשפט טען חמאדה כי אגיס על ידי זאית וכי העיד שזיהה את הנאשם רק בשל איומיו של זאית.

בעדותו סיפר כי מיד לאחר שראה את זאית מוריד את כיסוי הפנים אגיס עליו זאית ואמר לו להגיד כי ראה את ראג'י - הנאשם (עמ' 800 שורה 13 וכן עמ' 803). אין כל הסבר מדוע זאית יגיד לו מיד לאחר האירוע ועוד לפני שבכלל מישהו חשד בזאית, לטפול את האשמה בנאשם דווקא.

67. עוד נציין כי העד הדגיש בבית המשפט כי כאשר עקב אחר רעול הפנים עד לביתו של זאית היה משוכנע כי מדובר בנאשם. לדבריו "אני חשבתי שזה ראג'י, יצא מוחמד" (עמ' 811 שורה 32). אין בפי העד הסבר למה חשב שזה ראג'י דווקא, שהרי אם לא זיהה את רעול הפנים עד שהוריד את הכיסוי לא הייתה כל סיבה שיחשוב כי מדובר בנאשם דווקא (למעט עדותו בדבר הזיהוי לפי מבנה הגוף וההליכה שאינם חד משמעיים, ת/252 עמ' 3).

68. כזכור, העד נפגש עם אגיס עמאש - אחיו של המנוח המכונה טיטו. גם לאגיס עמאש סיפר כי רעול הפנים שראה היה הנאשם (ת/251). גם אם ניתן היה לקבל את הטענה שהעד הפליל בפני החוקרים את הנאשם בשל חששו מאיומיו של זאית, אין בכך להסביר מדוע גם לאחיו של הקורבן סיפר כי מדובר בנאשם.

69. זאת ועוד, אילו חשש העד מאיומיו של זאית היה נמנע לחלוטין מלקשור את זאית לאירוע. אלא שהעד לא עשה כך, אלא קשר את זאית לאירוע גם בגרסה המפלילה את הנאשם, והצביע עליו כמי שסייע לנאשם לאחר מעשה. כזכור,

ראינו כי בגרסה המפלילה סיפר שהנאשם הגיע לביתו של זאית, ונכנס לבית כדי להתרחץ ולהתגלח. עוד סיפר כי זאית סייע לנאשם ליצור קשר עם האדם שאסף אותו, ראה אותו מוסר את האקדח לחמאדה, ולקח את החולצה כדי שבנו מ' יסתיר אותה.

העד גם מסר באחת ההודעות כי זאית הוא שהסיע את הנאשם למקום האירוע (ת/248א', עמ' 6, ש' 25-38).

70. אם אכן היה העד מאוים על ידי זאית, ברי שלא היה מספר, בגרסה המפלילה, על מעורבותו של זאית ועל הסיוע שנתן לנאשם, ללמדך כי הגרסה המפלילה לא נולדה בשל האיומים מצידו של זאית.

עוד אציין כי התנהגותו של העד בבית המשפט מטילה צל כבד על מהימנות הגרסה שמסר בפניו. ראינו כי העד סירב להעיד בנוכחות קהל ולאחר מכן ביקש להעיד גם ללא נוכחות הנאשם. הדבר מעיד על חששותיו של העד מהנאשם דווקא, ושינוי הגרסה והפניית אצבע מאשימה לכיוונו של זאית, מלמדים כי גם לאחר שבוצעו כל הסידורים למתן העדות שלא בפני הנאשם, המשיך העד לפחד מלהעיד בפניו. אילו גרסת האמת הייתה כי רעול הפנים היה זאית, לא היה העד חושש למסור את העדות בפניו של הנאשם אלא להיפך. יתכן שבזמן הקצר שחלף בין הישיבה מיום 15/02/2017, בה סירב העד להעיד, ועד 21/02/2017, היום בו העיד כי זיהה את זאית, שבו והתגנבו לליבו של חמאדה חששות שבגינם שינה בסופו של יום את גרסתו.

71. גם אופן מסירת העדות בבית המשפט, ההיסוסים הרבים, הבקשות לשוב על השאלות והניסיונות שלא להשיב על כל השאלות, מחזקים את המסקנה כי הגרסה שנמסרה בבית המשפט אינה גרסת האמת. גרסת האמת של העד היא זו שנמסרה על ידו במהלך החקירה ובפני אניס עמאש, דהיינו הגרסה המפלילה את הנאשם.

72. חמאדה העיד גם כי זאית הוא שאיים עליו לספר כי מסר את האקדח לחמודי. גרסה זו משמעה כי חמאדה הפליל עצמו בסיוע להעברת האקדח, רק בשל איומיו של זאית. קשה לתת אמון בגרסה זו וקשה להאמין שחמאדה הסכים להפליל את עצמו רק בשל איומיו של זאית.

נזכיר עוד כי חמאדה מסר בהודעתו מיום 13/08/2015 (ת/252א' עמ' 55), כי גם בתחילה חשש לספר את האמת כיוון שפחד גם מהנאשם וגם מזאית. עוד סיפר כי זאית אינו מוכר כעברין אולם הוסיף כי "יש לו גב" (שם ות/252 עמ' 6). אם חמאדה אוים על ידי זאית כפי שטען בבית המשפט ובשל איומים אלו שינה את עדותו, לא היה מספר בחקירה כי הוא מפחד מזאית. אין זאת אלא שבעת מסירת ההודעה לא היה חמאדה מאוים.

73. גם גרסת ההתוודות שנמסרה למדובב אינה משנה את המסקנה כי הגרסה המפלילה היא גרסת האמת של חמאדה. ראינו כי מיד לאחר "ההתוודות" בפני המדובב חזר בו חמאדה מהדברים וסיפר כי רק התרברב. יתירה מזו, הראיות כולן מחייבות את המסקנה כי גרסת ההתוודות אינה אמת. חמאדה הוא בחור צעיר קטן גוף ועל פי כלל העדויות, לרבות צילומי מצלמת האבטחה בה רואים את רעול הפנים רץ, רעול הפנים שירה בראמי היה בעל מבנה גוף גדול. גרסת ההתוודות גם נסתרת על ידי הודעותיו של פתחי ג'האד עמאש שסיפר כי ישב עם חמאדה על המרפסת בעת

שרעול הפנים עבר מולם ורץ ברחוב. ההנחה כי גרסת ההתוודות אינה אלא התרברבות בפני המדובב מתחזקת גם מהעובדה כי חמאדה התוודה גם ברצח של בלאל עמאש וגם להתוודות זו לא נמצא כל עיגון בחומר הראיות וחמאדה כלל לא הואשם בגרימת מותו של בלאל עמאש.

74. לאור כל האמור סבורני כי הגרסה המפלילה, דהיינו הגרסה לפיה חמאדה זיהה את הנאשם כרעול הפנים שרץ ברחוב עד לחצר ביתו של זאיט, היא הגרסה המהימנה מבין גרסאותיו של העד.

בהמשך נבחן את השתלבותה של הגרסה בשאר העדויות ונבדוק האם יש בה, בצירוף הראיות האחרות, כדי לקבוע כי הנאשם ביצע את המעשים המיוחסים לו.

הנעה לביתו של מחמוד זאיט

75. המשך המסלול מוביל אותנו לחצר ביתו ולביתו של זאיט, אליהם הגיע רעול הפנים. על שאירע בחצר ביתו של זאיט העידו זאיט עצמו, אשתו זכיה זאיט, אמו פאוזיה זאיט, גיסתו סובחיה זאיט, אחותו מאג'דה טיאור ובנו מ' ז'.

כפי שנראה, גם מגרסאות עדים עולות תהיות שונות ולעיתים נמצאו סתירות ביניהן, ועל כן ננסה לבחון האם קיים בעדויות גרעין עדות מהימן. נפתח את הסקירה בהודעותיו ועדותו של מוחמד זאיט עצמו.

76. מעדותו של חמאדה למדנו כי היורה, רעול הפנים, הגיע עד לחצר ביתו של זאיט - שם הוריד את כיסוי הפנים. מתברר כי מדובר בחצר בית מגורים שבו מתגוררים משפחתו של זאיט ושל אחיו. בחצר הבית מצוי מבנה המשמש כחנות מכולת בה עובדים בני המשפחה. כפי שנראה, לגרסת זאיט ובני משפחתו, בזמן האירוע ישבו בחנות המכולת אמו של זאיט פאוזיה, גיסתו סובחיה, אחותו מאג'דה ובנו מ'. ישנה אי בהירות לגבי נוכחות אשתו זכיה. זאיט שוחח עמן עד שלפתע ראה אדם רעול פנים נכנס לחצר. כפי שנראה, חלק מהנוכחים זיהו את הנאשם כאותו רעול פנים וחלקם הסתפקו באמירה כי נכנס אדם רעול פנים. עוד נספר כבר כאן שחלק מהנוכחים אישר כי ביחד עם רעול הפנים הגיע אדם נוסף, הוא חמאדה.

77. העד המרכזי שהעיד על שאירע בחצר הבית הוא זאיט עצמו. זאיט נעצר כבר ביום 03/08/2015 כחשוד במעורבות בביצוע עבירה של ניסיון לרצח (ראו ת/187). נזכיר, כי באותו שלב היה ראמי בחיים ושכב פצוע בבית החולים. בחקירתו משעה 01:40 (ת/187) הכחיש כל קשר לאירוע. זאיט סיפר כי ישב במכולת המשפחתית ושם שמע על אירוע הירייה. זאיט הקפיד לציין כי לא היה לו כל קשר באותו יום עם הנאשם (עמ' 3 ל-ת/187) ואף כפר בטענה כי הסיע את הנאשם במכוניתו (עמ' 4 ל-ת/187). זאיט אף סיפר את מעשיו באותו יום והדגיש כי לאחר האירוע פגש בבית הקפה שוטר בשם יוני ולחץ את ידו (עמ' 3 ל-ת/187).

78. זאיט הוחזק במעצר וביום 06/08/2015 נחקר שוב (ת/188). גם בחקירה זו הכחיש כל קשר לביצוע הירי לעברו של ראמי. זאיט טען כי אינו יודע מי ירה בראמי והכחיש כי היה באותו יום עם הנאשם בביתו של חמודי ומשם נסעו

יחדיו למרכז הכפר כדי לירות בראמי (עמ' 3 ל-ת/188). עם זאת, חשוב לציין כי זאית סיפר שביום האירוע ראה את הנאשם יושב ברכב הנהוג על ידי דיב, גיסו של הנאשם. מדובר היה לגרסתו ברכב מסוג שברולט בצבע כחול (עמ' 2 ל-ת/188).

79. ביום 10/08/2015 נחקר זאית בשלישית (ת/189). במועד זה כבר נודע כי ראמי מת כתוצאה מהירי וזאית נחקר כחשוד בגרימת מותו של ראמי.

בחקירה זו הכחיש כל קשר לאירוע וחזר וסיפר כי ישב במכולת עד שהגיע אדם בשם טונג'רה וסיפר לו על הירי. לאחר מכן ניגש למרכז הכפר, שם פגש בשוטר בשם יוני. לאחר ששב לחנות התארגן ונסע לחתונה. כשהוטח בפניו כי הסיע את הנאשם לפני ואחרי הירי, הכחיש. זאית שב וסיפר כי ביום האירוע בשעות הצהריים ראה את הנאשם נוסע במכונית יחד עם גיסו דיב.

80. רק לאחר יומיים, ביום 12/08/2015, חל שינוי בגרסאותיו של זאית. באותו יום הוחזק זאית במעצר. לתאו הוכנס מדובב שכיניו יוסף ובין השניים התפתחה שיחה (ת/191, ת/192), זאית מביע בשיחה עם המדובב דאגה לבני משפחתו ואז מוסיף ואומר "אני אספר למשטרה הכל, אני אספר למשטרה" (ת/192 עמ' 5 שורה 31).

81. בהמשך אותה שיחה מתחיל זאית לספר את שהתרחש (עמ' 8 ל-ת/192). בין היתר סיפר כי ישב בחנות ו"פתאום מצאתי בנאדם ועוד אחד [...]" (עמ' 8 שורה 27). אותו אדם, כך סיפר ביקש ממנו להתקשר לוודיע (שם שורה 38). בהמשך הוא מספר כי האדם שהגיע אחז בידו נשק (עמ' 9 ל-ת/192). זאית מספר כי במקום נכחו גם אמו, גיסתו, אחותו ואפילו בנו (עמ' 10 שורה 11).

82. זאית מגלה דאגה לבני משפחתו. הוא מבקש כי יביאו אליו את בני המשפחה ומבקש לקרוא לשוטר. זאית חוזר ואומר "לפני שאני אספר אני רוצה להגיד לו שיביא אותם" (כלומר את בני המשפחה, עמ' 12), וחוזר ומבהיר כי משפחת ג'ורבאן, משפחתו של הנאשם, היא משפחה חזקה (עמ' 11).

במהלך השיחה מציין זאית את שמו של היורה ואומר כי שמו "ראג'י" (עמ' 17 שורה 38). זאית מספר כי בנו מ' ואשתו זכייה יכולים לספר מה אירע.

83. בעקבות דברים אלו נלקח זאית לתשאול בפני החוקר א' חוג'יראת (ת/194). בשיחה עם החוקר הוא מבהיר כי רצונו לספר את האמת ומבקש הגנה לבני משפחתו.

זאית מספר לחוקר כי זכור לו שביום האירוע ראה את עמאר עובר ליד ביתו כשהוא נוהג במכונית מסוג פורד. לאחר מכן סיפר כי בשעות הערב הגיעו לחצר ביתו שני אנשים; אחד רעול פנים והאחר צעיר עם פנים גלויים. את הצעיר זיהה כמוחמד סוהיל עמאש (חמאדה) (עמ' 3 ל-ת/194).

עוד סיפר כי רעול הפנים הסיר את הכיסוי ואז ראה כי מדובר בנאשם - ראג'י (עמ' 4 ל-ת/194). גם אימו זיהתה את הנאשם (שם). הנאשם ביקש ממנו להתקשר לוודיע וכך עשה (שם).

הנאשם הוא ששוחח עם וודיע ממכשיר הטלפון של זאיט. זאיט סיפר עוד כי שוחח עם דיב ואמר לו להגיע מיד. כשהגיע דיב הוא לקח את האקדח מהנאשם ונתן לחמאדה על מנת שיתרחק איתו (עמ' 5 ל-ת/194), לאחר מכן הסייע דיב את הנאשם במכונית שברולט כחולה (שם).

84. לאחר התשאול נלקח זאיט לחקירה ונגבתה עדותו (ת/193). בחקירתו סיפר כי בחקירותיו הראשונות פחד לספר את האמת כי איום (ת/193 עמ' 2). לאחר מכן סיפר שוב את גרסתו המפלילה את הנאשם. תמצית גרסתו כפי שנרשמה בהודעה ת/193 הייתה כדלקמן:

"באותו ערב בסמוך לשעה שבע בערב אני הייתי במכולת שלנו שנמצאת ליד הבית שלנו, ומי שהיה איתי במכולת זה אני, אחותי מאגדה שהכינוי שלה אבתסאם אשתו של אחמד הירדני היא גרה בבאקה אלגריביה, והייתה גם אשתו של נידאל אחי ששמה סובחיה, והבן שלי הקטן ששמו מ', בזמן שאני במכולת שמשקיפה על הרחוב, עבר רכב פורד פוקוס נוסעת במהירות מי שנהג ברכב זה בחור ששמו עמאר זכי גורבאן בן דוד של ראג'י, אותו עמאר היה ברכב נוהג והיה לבדו אני זיהיתי אותו נוהג ברכב, אחרי כמה דקות משהו כמו חמש דקות אחרי שעברה הרכב פורד היה צועק על אשתו של אחי סובחיה וזאת בגלל שבעלה נידאל שהוא אחי ביקש מאחותי מאגדה שהכינוי שלה אבתסאם כסף וזאת על מנת שימלא דלק ולנסוע לעפולה לבית חולים, סובחיה אמרה לי שאני צודק כי לא מקובל שבחור מבוגר יבקש כסף, בזמן הזה אני צועק ומדבר עם סובחיה ואימא שלי ואחותי אבתסאם וסובחיה היו נוכחות וגם בני מ', ראיתי שני אנשים רצים מלמעלה למטה בירידה כזאת מהרחוב שממנו עברה הפורד פוקוס לפני זה וזה עובר לידנו, אני ראיתי אחד רעול פנים לבוש שחור ומחזיק בידו אקדח והיה לבוש בכפפות והשני בחור צעיר בן 16 לא היה רעול פנים בחור קירח ילד קטן רץ איתו את הבחור אני זיהיתי אותו ושמו מוחמד סוהיל עמאש הכינוי שלו חמאדה "אבן אלסאיע", אני כשראיתי את הרעול פנים רץ לכיוון שלי ישר נכנסתי למכולת ויצאתי אני ואימא שלי לחצר, ואותו רעול פנים נכנס לחצר הבית שלנו והוריד את הכובע גר "קלוסה" וזה היה ראג'י גורבאן, אני כשראיתי את ראג'י שאלתי אותו מה הבעיה הוא אמר לי תתקשר לוודיע עמאש הבן של מרים, מרים היא בת דוד של ראג'י שם אבא שלה תופיק, אני חייגתי לטלפון של וודיע מהטלפון שלי שמספרו 053-7253215 למספר של וודיע אני לא זוכר מה מספרו המספר שלו רשום אצלי בזיכרון, כשהתקשרתי לוודיע העברתי את הטלפון לראג'י וראג'י דיבר עם וודיע, זה הכל בשניות אני לא יודע מה דיבר איתו, ראג'י החזיר את הטלפון שלי אחרי שדיבר שניות עם וודיע ואז אחי אחמד מתקשר אלי לטלפון שלי, המספר של אחמד 052-3724822 ואמר לי שהבן של אסקנדר נורה בכפר, אני אמרתי לו שבכפר נהיה קטסטרופה כול הזמן יש יריות וכול השיחה הזאת כאשר מי שנמצא לידי ראג'י והבחור השני מוחמד הכינוי שלו חמאדה".

85. גם בהודעה זו סיפר כי לאחר שהגיע דיב ואסף את הנאשם נשאר במכולת עם בנו מ'. למקום הגיע גם אדם בשם טונג'רה שסיפר על הירי. כעבור זמן החליט ללכת לזירת האירוע, ישב בבית קפה ושתה. בדרך פגש שוטר בשם יוני

(ת/193 עמ' 3) כששב לביתו התרחץ ויצא לחתונה (שם).

86. זאית סיפר גם כי פעל להעלים את צילומי מצלמת האבטחה, לבקשתו של דיב. מדובר במצלמה המצויה בחדר הבית ומקליטה את התמונה במכשיר D.V.R.. זאית מספר כי מיד אחרי שדיב יצא עם הנאשם הוא ביקש מאחיו עומר לטפל במכשיר. זאית מסר את מכשיר ההקלטה לעומר ואמר לו "תעשה עימו מה שאתה רוצה". לאחר מכן נודע לו כי אחיו עומר שבר את המכשיר (שם עמ' 3).

87. יומיים לאחר האירוע התקשר אליו דיב בשעה 22:30 וביקש ממנו להגיע לבית משפחת אזרד, המתגוררת במתחם הסמוך לביתו של חמודי - דודו של הנאשם.

זאית נסע למקום, שם פגש את הנאשם ששאל אותו אם נפטר ממכשיר ההקלטה וזאית השיב שכן. לאחר מכן ביקש ממנו הנאשם לקחת את מכשיר ההקלטה של מצלמות האבטחה המצוי בביתו של שכנו בשם עבד. זאית נסע למקום עם שניים נוספים (עמ' 4 ל-ת/193). לעדותו הוא לא נכנס לביתו של עבד שכן אשתו התקשרה וסיפרה כי הגיעו שוטרים. זאית עזב את המקום וניגש למשטרה. אחרי ששב לביתו התקשר אליו דיב ושוב קרא לו להגיע למתחם של משפחת אבו אזרד. שם פגש את הנאשם שסיפר לו כי מכשיר ההקלטה של עבד נלקח על ידם. עוד העיד כי הנאשם אמר לו "[...] אוי ואבוי לך אם תספר במשטרה על מה שקרה. תדאג לעצמך ולמשפחה שלך" (עמ' 4 ל-ת/193 שורה 81).

88. זאית אף נלקח לבצע שחזור והובלה (ת/195). הוא הצביע על חצר הבית, על המכולת ועל מקומו של כל אחד מהנוכחים במקום בזמן האירוע.

זאית נחקר עוד מספר פעמים בתחנת המשטרה ובכל הודעותיו מסר גרסה זהה, לפיה מי שהגיע רעול פנים לחצר הבית היה הנאשם (ת/196 עמ' 2, ת/197 עמ' 3).

אציין עוד כי בחקירותיו סיפר כי הנאשם מסר את האקדח לחמאדה (ת/196 עמ' 2, ת/197 עמ' 4). לעדותו, הנאשם אמר לחמאדה לקחת את האקדח אולם העד לא ידע לאן (ת/197, עמ' 4). זאית הכחיש את גרסתו של חמאדה ולפיה הנאשם נכנס לביתו התרחץ והתגלח (ת/196 עמ' 2).

89. זאית זומן גם לעדות בבית המשפט ונחקר בשתי ישיבות ב-01/03/2016 וב-01/06/2016. החקירה הנגדית נדחתה לבקשת ההגנה לקבלת חומר חקירה לעיון. מדובר היה בעיקר בחומר חקירה הנוגע לתלונות שהגיש זאית על ניסיונות לפגוע בו ובמשפחתו (ראו פרוטוקול מיום 01/03/2016 ומיום 16/03/2016).

בעדותו סיפר זאית על אירועי יום הירי בראמי וחזר על העדות שמסר בהודעותיו המפלילות, דהיינו חזר על הגרסה לפיה הנאשם הוא שהגיע לחצר ביתו כשהוא רעול פנים ובידו אקדח.

90. בתחילת עדותו סיפר זאית כי מאז יום האירוע, 31/07/2015, הוא ומשפחתו בטרומה (עמ' 35). לדבריו, 5 מכוניות של בני המשפחה הוצתו, ולעבר ביתו נורו יריות רבות (לדבריו כ-2000 כדורים) (שם שורה 5), שתיים מהמכוניות שנשרפו היו שלו, כן נשרפה משאית שלו ושתי מכוניות של אחיו (שם).

בעדותו מיום 01/06/2016 חזר וסיפר על האיומים עליו ועל משפחתו והביע חשש ממתן עדות (עמ' 114). העד הדגיש כי הוא יודע שהמשטרה פוחדת ממשפחתו של הנאשם ולא עושה די להגן עליו ועל משפחתו. זאית העיד כי בתלונותיו למשטרה הביע חשד שמי שמאיים עליו ועל משפחתו ומחבל ברכושם הם בני משפחתו של הנאשם (עמ' 122-123). בין היתר אמר:

"שבועים ליד הבית עומדים, אומרים לי 'הם רוצים לחסל אותך', שוטר בא אומר לי 'רוצים לחסל אותך', שבועיים עם 10, 10 אנשים עומדים ליד הבית. אי אפשר לנשום. הילדים אומרים מה, מה יש פה? מה יש? מה אי אפשר לנשום" (עמ' 129 שורות 22-24).

למרות איומים אלו ולמרות שבתחילה סירב להעיד, שב זאית ומסר, הן בחקירה הראשית והן בחקירה הנגדית, את הגרסה המפלילה את הנאשם (ראו עמ' 36 ועמ' 190, 197).

91. זאית הדגיש כי היה במכולת כאשר ראה אדם רעול פנים מגיע. האדם נכס לחדר הבית. זאית ואמו חששו ונכנסו לתוך המכולת. לאחר מכן יצאו לחצר ורעול הפנים הוריד את כיסוי הפנים (עמ' 36, 46). זאית העיד כי ראה שמדובר בנאשם. הנאשם גם הוריד את חולצתו. את החולצה נתן זאית לבנו מ' על מנת שייקח אותה ויזרוק אותה (עמ' 36 שורה 31). מדובר היה בחולצה עליונה בצבע שחור ומתחתיה לבש הנאשם חולצת טריקו לבנה (עמ' 37).

חשוב להזכיר כי זאית העיד כי הוא מכיר היטב את הנאשם, שגר בקרבת ביתו (עמ' 47). הנאשם נהג להתקשר אליו לברר מסלולי נסיעה כי זאית, כך העיד על עצמו, "אני יותר מוויז". לאחר שהנאשם שוחרר ממאסר הוא עבר ליד ביתו של זאית, אמר שלום והתעניין בשלום המשפחה.

עוד חשוב לציין כי זאית הדגיש שאינו יודע האם הנאשם הוא שירה בראמי, שכן הוא כלל לא היה בזירת הירי. כל שיכול היה לספר הוא מה שאירע בחצר הבית (עמ' 50, עמ' 121).

92. זאית הבהיר בעדותו כי בחקירותיו הראשונות נמנע מלספר על האירועים שכן באותו שלב הבין שהפגיעה בראמי הייתה קלה (עמ' 51). לדבריו, הבין כי לא מדובר באירוע חמור ולכן העדיף להסתיר את האמת. משנודע לו כי ראמי מצא את מותו כתוצאה מהירי, וכי האישום הצפוי ליורה הוא רצח, החליט לחשוף את האמת (עמ' 51, עמ' 150).

93. חיזוק לגרסתו של זאית בדבר הגעתו של הנאשם לחצר הבית ניתן למצוא בעדויות של עדים נוספים שנכחו במקום.

פאזייה זאיט, אמו של מוחמד זאיט, סיפרה בהודעותיה ובעדותה בבית המשפט כי ביום האירוע היה בעלה מאושפז בבית החולים. פאזייה התכוננה לנסוע לבקרו. כלתה סובחייה הגיעה לביתה על מנת להסיעה לבית החולים (ת/ת226, ת/ת225, פרוטוקול עמ' 347). פאזייה מספרת כי כאשר התכוננה לצאת הגיעו בנה מוחמד זאיט ואשתו זכיה זאיט לחנות המכולת (ת/ת225, עמ' 2). גם בתה הבכורה מאג'דה הגיעה לבקר (ת/ת226, עמ' 4, ש' 94-95). לדבריה היא עזבה את חנות המכולת והחלה ללכת לכיוון הבית כדי להתארגן (ת/ת225 עמ' 2 שורה 32, ת/ת226, עמ' 2, ש/ 20-19, עמ' 347 שורה 22). בדרכה לבית ראתה אדם, לבוש שחורים ורעול פנים נכנס לחצר (עמ' 347, 349, ת/ת226 עמ' 1 שורה 15). לעדותה "אני נכנסתי לחדר פנימי יותר על מנת לראות מי זה ואז ראיתי אותו שהוא מוריד את הכובע גרב וזיהיתי שזה ראג'י" (עמ' 361, ת/ת226 עמ' 1). פאזייה הדגישה כי מהמקום בו עמדה לא ניתן לראות את כל החצר שכן ישנו עץ המסתיר חלק ממנה (עמ' 351, 356), וסיפרה כי שמעה לאחר מכן שיחד עם הנאשם הגיע אדם נוסף, אותו כלל לא ראתה (עמ' 353, 354).

94. פאזייה הדגישה כי מיד לאחר מכן המשיכה בדרכה ויצאה לבית החולים (עמ' 355, 359). היא לא ראתה את הנאשם עוזב את החצר (שם, ת/ת226 עמ' 2 שורה 51). פאזייה הבהירה שלא ראתה אקדח וכי מעייניה הופנו להתארגן ולצאת לבקר את בעלה בבית החולים.

פאזייה הוסיפה כי היא מכירה היטב את הנאשם. הנאשם גר בשכונה ובעבר המשפחות גרו בשכנות (ת/ת226 עמ' 3). מכל מקום העידה, שוב ושוב, כי זיהתה את הנאשם כאשר הסיר את הכיסוי מעל פניו.

95. חשוב להדגיש, כי פאזייה נחקרה פעמיים. גם בחקירתה הראשונה מיום 10/08/2015 (ת/ת225) סיפרה על מעשיה ביום האירוע, אולם השמיטה את הגרסה בדבר הגעת רעול הפנים לחצר. העדה לא הזכירה כל אדם שהגיע לחצר אלא סיפרה שבנה מוחמד הגיע למכולת להחליפה והיא עלתה לבית ונסעה לבקר את בעלה (שם). בחקירתה נשאלה אם היא מכירה את הנאשם והשיבה בחיוב, אולם ציינה כי "הוא לא בא אלינו לבית [...] אני גם לא ידעתי שהוא יצא מהכלא" (ת/ת225 עמ' 2).

בחקירתה השנייה ובעדותה בבית המשפט אמרה כי בחקירה הראשונה לא סיפרה על הגעת הנאשם לחצר הבית שכן בנה, זאיט מוחמד, ביקש ממנה להימנע מלספר (עמ' 340, ת/ת226 עמ' 1 ש' 4-5). לדבריה, בני המשפחה היו מאוימים והיא פחדה (שם).

96. גם אחותו של זאיט, מאג'דה טואיר, סיפרה על שאירע (ת/ת261). בהודעה סיפרה כי הגיעה לבקר את המשפחה. לדבריה, היא עמדה ליד חנות המכולת ביחד עם אחיה מוחמד זאיט. אשתו זכיה, גיסתה סובחיה, אמה פאזייה ובנו של מוחמד, מ', ישבו בתוך המכולת. בין זאיט לסובחיה התפתח ויכוח. לפתע ראתה שני אנשים רצים ברחוב לכיוונם (ת/ת261 עמ' 1 שורה 11, עמ' 948-949). אחד היה מבוגר, רעול פנים ולבוש שחור, והשני היה צעיר עם פנים גלויים. את הבחור הצעיר ראתה ליד השער. רעול הפנים נכנס לחצר ומוחמד ניגש אליו לראות מה קורה. מאג'דה העידה כי לא ראתה האם רעול הפנים אוזב בידו דבר מה. כעבור מספר דקות הגיע רכב ואסף את רעול הפנים. רק בשלב זה, כאשר הוא ניגש לרכב, ראתה כי הסיר את הכיסוי מעל פניו וזיהתה כי מדובר בנאשם (ת/ת261 שורה 18).

ושורה 24, עמ' 957).

בחקירתה הנגדית בבית המשפט הבהירה, כי לא כל הנוכחים עמדו באותו מקום. היא הייתה מחוץ למכולת ואילו זכייה זאיט וסובחיה זאיט היו בתוך המכולת (עמ' 968 שורה 23). לפיכך, ייתכן שיש הבדלים בעדויות הנובעים מזוויות הראיה השונות. כן סיפרה בעדותה, כי בזמן שרעול הפנים הגיע, הייתה אמה פאוזייה, כבר בדרכה לבית (עמ' 965).

97. גם זכייה וסובחיה שישבו במכולת מסרו את גרסתן. זכייה, אשתו של מוחמד זאיט, מסרה הודעות במשטרה (ת/230-234) ואף העידה בבית המשפט. זכייה מסרה מספר גרסאות.

בהודעתה הראשונה מיום 06/08/2015 (ת/230) נשאלה האם הנאשם הגיע לביתם והשיבה בשלילה. העדה הדגישה "ראג'י שנתיים לא ביקר אצלנו [...]".

בהודעה מיום 13/08/2015 (ת/231) סיפרה לראשונה כי ראתה בחור לבוש שחורים וכובע גרב על פניו נכנס לחצר (עמ' 1). לדבריה, לא זיהתה את האיש, אולם שמעה מבעלה, זאיט מוחמד, כי האדם שנכנס הוא הנאשם (ת/231 עמ' 1 שורה 13, ת/231 א עמ' 5).

בשלב מסוים בחקירה, סיפרה כי כלל לא הייתה בחצר אלא הייתה בדירתה (עמ' 33 לת/231 א'), אך לאחר מכן שבה וסיפרה כי הייתה במכולת אולם לא ראתה את פניו של מי שנכנס לחצר (עמ' 35 לת/231 א').

98. גם בעדותה בבית המשפט חזרה וסיפרה כי ראתה אדם נכנס לחצר אך לא זיהתה אותו. בעלה הוא שסיפר לה כי מדובר בנאשם (עמ' 497-506, 569). עוד סיפרה, כי בחקירה הראשונה נמנעה מלספר על הנאשם שכן פחדה ממנו (עמ' 505).

99. גם גיסתו של מוחמד זאיט, סובחיה זאיט, הנשואה לנידאל זאיט, סיפרה את שאירע. בהודעתה במשטרה מיום 25/08/2015 (ת/237) חזרה על הגרסה לפיה ישבה בחנות המכולת עם בני משפחה נוספים. לעדותה, היה ויכוח קולני בינה לבין מוחמד. לפתע נכנס אדם לבוש שחורים לחצר הבית (שם, שורה 6). מוחמד ובנו מ' ניגשו לראות במה מדובר. לדבריה, היא ראתה אותו מגיע לבד ואינה יודעת אם היה איתו אדם נוסף. כעבור זמן הגיע רכב לאסוף אותו. רק כאשר עלה האדם לרכב זיהתה כי מדובר בנאשם (שם, עמ' 2). העדה הדגישה כי כאשר הנאשם עלה לרכב היה חשוף פנים. העדה ראתה כי הנאשם הגיע לבוש שחורים ושמה לב כי בעת שעזב לבש חולצה אחרת, לא שחורה (עמ' 2 לת/237 שורה 43).

100. בעדותה בבית המשפט שינתה את גרסתה. לעדותה, הגרסה שמסרה במשטרה היא כולה אמת למעט זיהויו של רעול הפנים כראג'י (עמ' 644 שורה 16, עמ' 671). לדבריה, היא כלל לא הכירה את הנאשם ולכן לא יכלה לזהותו.

(שם). העדה הוכרזה כעדה עוינת ונחקרה על ידי המאשימה בחקירה נגדית (עמ' 647). גם בחקירה הנגדית ציינה כי אינה מכירה את הנאשם ולכן לא זיהתה אותו.

101. העדה סיפרה גם כי בני המשפחה מאוימים וכי נורו יריות לעבר ביתם (עמ' 653, 662). עם זאת, הבהירה כי היא מעידה אמת. סובחייה נשאלה גם האם מישוהו אמר לה למסור למשטרה כי זיהתה את רעול הפנים וכי ראתה שמדובר בנאשם והשיבה בשלילה (עמ' 661). לעדותה, היא כלל לא הזכירה את שמו של הנאשם וכי מי שרשם את השם היה החוקר (שם).

102. העד האחרון שנכח במקום הוא בנו של מוחמד זאיט, מ'. בשל גילו הצעיר מ' העיד רק בפני חוקר ילדים ולא התייצב בבית המשפט. חוקר הילדים התבקש לבדוק האם ניתן להתיר את עדותו של מ', אך השיב בשלילה (מכתב מיום 27/03/2017).

מ' מסר את גרסתו לחוקר הילדים ביום 18/08/2015 (ת/161, ת/161א'). בחקירתו סיפר כי ביום האירוע היה ביחד עם אביו בחנות המכולת של המשפחה. מ' סיפר כי אביו ישב מחוץ למכולת ועל הכביש (עמ' 5 לת/161א'). גם אמו, זכיה, ישיבה מחוץ למכולת (שם). לדבריו, הוא ראה אדם מגיע בריצה ונכנס לכיוון הבית. יחד עמו היה ילד. אביו, מוחמד, רץ אחרי האדם ומ' הצטרף אליו (עמ' 5-6 לת/161א').

מ' מספר כי "דבר ראשון הוריד את הגרב ואחר כך הוריד את החולצה ואז הוריד את הכפפות" (עמ' 6). מ' זיהה כי מדובר בנאשם (שם, עמ' 6 שורה 33). מ' מספר כי הנאשם דיבר עם אביו וביקש ממנו לשרוף את החולצה (עמ' 7). אחר כך אביו לקח אותו הצידה ואמר לו לזרוק את החולצה. מ' לקח את החולצה על אופניו וזרק אותה ליד ביתו של סויקי (עמ' 10). עוד הוסיף כי שם את החולצה בשקית שכן החולצה הייתה רטובה מזיעה. כאשר חזר לביתו ראה את הנאשם עולה לרכב מסוג שברולט כחול. ברכב נהג דיב אבו אל זרד. מ' סיפר כי לדיב היה זקן (עמ' 11).

מ' גם ביצע הובלה של השוטרים למקום השלכת החולצה (ת/116) (חוות דעת בעניין החולצה סומנה ת/175).

103. מ' לא העיד בבית המשפט בשל גילו (9 שנים). חוקר הילדים, אשרף חדד, צירף את הערכתו בדבר מהימנות העדות (ת/160), בה ציין בקצרה כי לא התרשם ממגמת הפללה, בין היתר "[...] בכך שמסר את החלקים שלו ושל אחרים באירועים ושלל חשדות נוספים". בעדותו בבית המשפט חזר חוקר הילדים על הערכת המהימנות, אם כי ציין שגרסת החשוד לא עמדה בפניו ולכן לא יכול היה לעמת את מ' עמה.

104. חשוב לציין, וגם החוקר ציין זאת, כי מ' עומת עם אחת מגרסאותיו של אביו מוחמד, ולפיה זכיה לא הייתה נוכחת במכולת. למרות שנאמר למ' שזו גרסת האב, עמד על שלו והדגיש כי אמו ישיבה ליד המכולת (ת/161א עמ' 17). בכך יש לחזק את ההנחה כי מ' לא דיקלם דברים שאמר לו אביו אלא סיפר את שאירע מזיכרונו.

105. כאן ראוי להזכיר כי על פי סעיף 2(א) לחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים) התשט"ו-1955 "אין מעידים ילד על עבירה המנויה בתוספת, שנעשתה בגופו או בנוכחותו או שהוא חשוד בעשייתה ואין מקבלים כראיה הודעתו של ילד על עבירה כאמור, אלא ברשות חוקר ילדים ובנוכחותו". אם קבע חוקר ילדים כי לא ניתן להעיד את הילד, תהא עדות שמסר הילד בפני קבילה בבית המשפט (סעיף 9 לחוק). ביחד עם הגשת עדותו של הילד שניתנה בפני חוקר הילדים מוגשת גם הערכת המהימנות כפי שגובשה על ידי חוקר הילדים. קבלת עדותו של הילד ביחד עם הערכת המהימנות זו של החוקר מהווה חריג לכלל האוסר עדות שמיעה ולכלל לפיו על בית המשפט להתרשם ממהימנות העד בעצמו. בתי משפט חזרו והדגישו כי להערכת המהימנות של חוקר הילדים יש לתת משקל ממשי בקביעת מהימנות גרסת הילדים (ראו ע"פ 1121/96 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(3) 353 (1996); ע"פ 433/77 מדינת ישראל נ' חג'ג', פ"ד לב(1) 548, 550 (1978); ע"פ 694/83 דנינו נ' מדינת ישראל, פ"ד מ(4) 249, 259 (1985); ע"פ 446/02 מדינת ישראל נ' קובי, פ"ד נז(3) 769, 776 (2002); ע"פ 8805/14 כהן נ' מדינת ישראל, (07/01/2016)).

עם זאת, הערכת המהימנות של חוקר הילדים אינה באה במקום הכרעת בית המשפט ואינה כובלת את בית המשפט, שלו הסמכות היחידה לקבוע את ממצאי המהימנות (ראו ע"פ 446/02 הנ"ל, עמ' 776 והאסמכתאות שם; דנ"פ 3750/94 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד מח(4) 621, 626 (1994)).

106. נזכיר עוד כי האיזון בין הפגיעה בנאשם בשל הקושי בהעדת הילד והבאת דבריו מכלי שני, לבין הרצון להגן על הקטינים, מצוי בדרישה כי בית המשפט לא יסמוך על עדות של ילד שלא העיד בפניו אלא אם נמצא לה סיוע (ראו סעיף 11 לחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), תשט"ו-1955; ע"פ 9469/12 מחאג'נה נ' מדינת ישראל, פסקה 21 (05/02/2015); ע"פ 8805/14 הנ"ל)). כמו כן נדרש חוקר הילדים לתעד את העדות (סעיף 5 לחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים)) על מנת שגם בית המשפט יוכל להתרשם מאופן הגבייה ומאופן מסירת העדות (ראו: דברי ההסבר להצעת חוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים) (תיקון מס' 6), תשנ"ח-1998, ה"ח 530, ע"פ 446/02 הנ"ל).

107. עדותו של החוקר והתרשמותו ממ' ושאר העדויות, מחייבות את המסקנה כי עדותו של מ' כפי שנרשמה משקפת את מה שראו עיניו של מ' ויש לקבוע כי היא עדות מהימנה. נזכיר כי במקרה הנוכחי עדותו של מ' אינה אלא רק נדבך אחד בשלל הראיות. כפי שנראה להלן, הרי שגם אם נפלו כנטען, פגמים בדרך תיעוד החקירה ובחקירה, וגם אם הערכת המהימנות אינה מפורטת דיה, הרי שעדותו של מ' משתלבת במארג הראיות הנוספות ודי בכך כדי שתשמש ראיה לחיזוקן.

סיכום הראיות בדבר ההתרחשויות בחצר בית זאית

108. כשבאים אנו לסכם את הראיות בעניין הגעתו של הנאשם לחצר ביתו של זאית, איננו יכולים להתעלם מכך כי ישנן סתירות בין העדויות השונות, וכי לכל אחד מהעדים, סיפור השונה במעט מסיפורו של חברו.

בטרם נבחן את הטענות המרכזיות בדבר הסתירות בעדויות נעיר מספר הערות מקדימות.

109. מצב בו עדי ראיה שנכחו באותה זירת אירוע אינם זוכרים את הדברים באופן זהה אינו ואולי להיפך, זהו

מצב רגיל.

כבר נאמר אין סוף פעמים כי הזיכרון האנושי אינו בבחינת "צילום מצב". לכל עד מטען אישי משלו, כל עד שם לב לפרטים שונים וכל עד רואה את ההתרחשות מזווית ראייה שונה. יתרה מזו, הזיכרון האנושי עשוי לתעתע בעדים. עם הזמן מתקבעים בזיכרוננו של כל עד פרטים שונים של האירוע. ממועד ההתרחשות ועד מועד מסירת העדות חולף זמן שעשוי להביא עדים לשים לב לדברים שונים, לטעות בלוחות זמנים, במיקום מדויק של פרטים וכדומה. כך למשל בע"פ 5582/09 פלוני נ' מדינת ישראל (20/10/2010), מצטט בית המשפט דברים שאמר הסופר מאיר שלו בספרו "הדבר היה ככה", על הזיכרון:

הזיכרון האנושי מתעורר וכבה כחפצו. הוא מעמעם ומחדד מעשים, מגדיל ומקטין את עושיהם. ברצותו ישפיל וברצותו ירומם. כשקוראים לו הוא מתחמק, ובשובו - יצוץ בזמן ובמקום שנוחים לו. אין לו מלך, שוטר, קטלוג ומושל. סיפורים מתערבים זה בזה, עובדות מצמיחות ייחורים. המצבים, המילים והריחות - הרי הריחות - האצורים בו, מושלכים במחסניו באי-סדר גמור ונפלא. לא בסדר כרונולוגי, לא לפי גודל או חשיבות ואף לא לפי האלף-בית" (מאיר שלו הדבר היה ככה 151 (עם עובד, התש"ע-2010)).

110. באירוע בו נוכחים 6 אנשים שונים, ובמיוחד כאשר האירוע נתפס על ידם כאירוע טראומתי, אין לצפות לדיוק מלא ולזהות מוחלטת בין הגרסאות. על כן, שומה על בית המשפט לבחון את כל העדויות, לבחון את הסתירות ולקבוע האם קיים "גרעין אמת" משותף לכל העדויות, שעליו ניתן לבסס את קביעת העובדות. כך למשל נאמר ב ע"פ 553/11 מריסאת נ' מדינת ישראל (14/03/2012):

חלק מהסתירות ניתן ליישב נוכח טיבו ואופיו של האירוע שהיה מלווה באנדרלמוסיה רבתי. כמו סצינה בסרט המצולמת ממספר זוויות בקטעי זמן שונים, כך שכל אחד מהעדים רואה את הדברים ממקום עומדו, מזווית אחרת, ולעיתים בנקודת זמן אחרת. ייתכן כי חלק מהסתירות בדברי העדים מקורו בהעצמה והפרזה בתיאור האירועים. כל שופט בערכאה דיונית, מכיר את התופעה של עדים טועים, ואפילו עדים המשקרים במידה זו או אחרת, מבלי שיש בכך כדי לאיין את גרסתם בליבה העיקרית של הדברים. מה מביא עד לשקר או לומר דברים לא נכונים? הנושא ראוי למחקר בפני עצמו והסיבות לכך רבות ומגוונות ולא אתיימר למצותן: יש שהעד אינו זוכר וטועה בתשובתו; יש שהעד מבקש לרצות את השואל או להוכיח כי הוא יודע את כל התשובות, ולכן הוא מספר גם על דברים שלא ראה במו עיניו; לעיתים מתערבבים הדברים שראה העד עם דברים ששמע מאחרים במועד מאוחר יותר; לעיתים העד משקר כדי להרחיק ממנו חשד שהוא משקר בדברים אחרים, או כדי להרחיק ממנו חשד שתיאם את עדותו עם אחרים או שמקור ידיעתו הוא מאחרים; לעיתים העד משיב באופן לקוני, מבלי לטרוח להבהיר דבריו אם כדי להסתיר דברים שאינם קשורים לנושא המשפט, אם מתוך חשדנות בסיסית ואם מתוך מגמה של "לחסוך במידע"; יש והעד סר פנים וזועף, בשל החקירה המכבידה עליו או שמכעיסה אותו מאחר שמפקפקים ביושרו. קיצורו של דבר - לא כל עד שמשקר או טועה בחלקים מעדותו, יש לקבוע כי אינו דובר אמת בגרסתו המרכזית, ומכאן מלאכתה של הערכאה הדיונית, לבור את התבן מן הבר, ולעיתים, כשיש

צורך, אף להשתמש בכלל של "פליגין דיבורא". כאמור, בית משפט קמא היה מודע לכך שחלק מהעדים הם נוגעים בדבר, ובחן בזהירות את דבריהם, ומכלול העדויות והצטברותן ניתן לקבוע את מעורבותם של המערערים בהכאת המתלונן.

ראו גם ע"פ 2895/07 פרחי נ' מדינת ישראל (25/10/2007), פסקה 7; ע"פ 564/78 שחאדה נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד לג(3) 77, 79 (1979); ע"פ 9184/06 מדינת ישראל נ' כהן (19/09/2007); ע"פ 533/82 זכאי נ' מדינת ישראל, פ"ד לח(3) 57 (1984)).

לאחר שאמרנו זאת נפנה כעת לבחון את הסתירות הנטענות ונפתח בטענות המרכזיות בעניין עדותו של מוחמד זאיט.

איכוני מכשיר הטלפון של זאיט

111. בהסכמת הצדדים הוגשו מחקרי תקשורת (פירוט שיחות ומיקומים) של מספר מכשירי טלפון של חשודים ומעורבים שונים. בין היתר הוגש מחקר תקשורת של מכשיר טלפון שהיה בשימוש של מוחמד זאיט (ת/286) (טלפון מספר: 053-7253215). לטענת ההגנה, ממחקר התקשורת האמור ניתן ללמוד כי בשעות הרלוונטיות (סביב השעה 19:00) אופן מכשיר הטלפון של זאיט באזור מעגן מיכאל, ובהמשך באזור בנימינה. ההגנה טוענת כי בהיעדר חוות דעת שתבהיר מהי משמעות האמור, יש לקבל את הדברים כפשוטם, דהיינו, לקבוע כי מכשיר הטלפון של זאיט לא היה ביישוב ג'סר-א-זרקא, ומכאן כי דבריו לפיהם פגש את הנאשם אינם אמת. במיוחד מפנה הסנגור לשיחה שנרשמה בשעה 20:01:14 המאובחנת בבנימינה.

112. ההגנה מפנה להודעותיו של זאיט (ת/198), שם הוא נשאל על כך ומשיב כי ייתכן שהיה בבנימינה כדי למלא דלק במכונית או לקנות בקיוסק. ההגנה טוענת כי המשטרה לא בדקה את תשובתו של זאיט, לא בדקה מצלמות אבטחה בתחנות הדלק ובקיוסק, ולא אספה ראיות. לו הייתה עושה כן, כך נטען, היה מתברר כי זאיט כלל לא היה בג'סר-א-זרקא ועדותו בדבר זיהוי של הנאשם הייתה מתבררת כבלתי אמינה.

113. טענות ההגנה אינן פוגמות בגרסתו של זאיט. הימצאותו בשעה 20:00 בבנימינה לא הוכחה על ידו. מדובר בשעה לאחר הירי בראמי, ואין בכך סתירה לעדות לפיה בסמוך לאחר השעה 19:00 היה זאיט בביתו וראה את הנאשם. גם האיכון בשעה 19:00 במעגן מיכאל אינו מעיד על מקום הימצאותו של זאיט. הרישום במחקר התקשורת מלמד רק באיזו אנטנה נקלט המכשיר, ולא היכן היה העד. כך, ניתן לראות במחקר התקשורת ת/286 כי אין בו כל רישום של הישוב ג'סר-א-זרקא, אף כי ברור שזאיט היה בכפר בשעות שונות. גם ממחקר התקשורת הנוספים, כגון ת/285, ת/287, ת/288, ת/289, ת/290 - שמתייחסים למכשירי טלפון אחרים של תושבי הכפר, אין כל רישום בג'סר-א-זרקא. מכאן ברור שהרישום "מעגן מיכאל" או "בנימינה" אינו מספיק לקבוע כי זאיט לא היה בכפר.

כאן אוסיף כי בהיעדר חוות דעת או הסבר אחר למחקר התקשורת, ברור שלא ניתן לקבוע את מיקומו המדויק של זאיט במועדים השונים. בהיעדר איכון מדויק לא ניתן לשלול את האפשרות כי זאיט היה בג'סר-א-זרקא, כמו שאין

לשלול כי היה במקום אחר. לפיכך, מחקרי התקשורת אינם יכולים לשמש ראיה למיקום הימצאותו המדויק של זאית, ואין בהם די על מנת לשלול את האפשרות שהיה בכפר (ראו לעניין משמעות איתור על פי איכונים של מכשירי טלפון ע"פ 10365/08 אלעיסווי נ' מדינת ישראל (07/03/2011); ע"פ 9141/10 סטואר נ' מדינת ישראל (28/04/2014)).

הפגישה עם השוטר יוני

114. זאית סיפר בהודעותיו ובחקירתו כי לאחר המפגש עם הנאשם ולאחר שנודע לו על הירי כלפי ראמי, הלך למרכז הכפר וישב בבית קפה. בדרכו, כך סיפר, ראה שוטר בשם יוני שאותו הוא מכיר. מדובר לדבריו בשוטר מתחנת המשטרה בזיכרון יעקב (עמ' 48, 50). טענה זו נבדקה ומתברר כי בתחנת זיכרון יעקב ישנו שוטר בשם יוני אמסלם. במזכר שהכין (נ/10) מציין מר אמסלם כי ביום 31/07/2015 כלל לא עבד, לא היה בכפר ולא פגש את מוחמד זאית.

זאית עומת בחקירתו עם הדברים והשיב כי ייתכן שטעה בשמו של השוטר וכי שמו אינו יוני (עמ' 50).

115. אין בפנינו ראיה אחרת לעניין פגישתו של זאית עם איש משטרה כלשהו, ולא ניתן לשלול את האפשרות כי זאית טעה בשמו של השוטר עמו נפגש. מכל מקום, דומה שהמפגש הנטען עם שוטר כלשהו שזהותו לא ידועה, אינו יכול לשמש חיזוק לגרסת זאית, ומנגד גם אינו יכול לפגוע במהימנות הגרסה. הואיל וזאית לא היה משוכנע שאכן מדובר ביוני אמסלם דווקא, הרי שקבלת גרסתו של השוטר אמסלם אינה מחייבת את המסקנה כי זאית שיקר בעדותו.

על כן, דומה שבעניין המפגש אין כל השפעה מכל סוג שהוא על קביעת מהימנות גרסתו של זאית.

סתירות בעדויות בני המשפחה

116. הסניגור טען בפנינו בהרחבה כי נמצאו סתירות רבות בין עדויות בני משפחת זאית, ואף הגיש לעיונו רשימה מפורטת של סתירות בעדויות. כפי שציינתי לעיל, אך טבעי הוא כי בין עדי ראיה לאירוע, במיוחד לאירוע אותו חוו כאירוע טראומתי, יימצאו סתירות מסוימות. בכך אין כדי לשלול את האפשרות "שגרעין אמת" בעדויות ימצא מהימן.

עם זאת, לא ניתן להתעלם כליל מהסתירות, ולעיתים סתירות בין עדויות יפגעו במהימנות העדויות, הכול תלוי במהות הסתירה ובהסברים שניתנו לה.

117. ההגנה מצביעה על סתירה בין הגרסאות לעניין מיקומו של כל אחד מהנוכחים בתוך חנות המכולת, בכניסה לחנות או בכניסה לבית. מרבית הסתירות האמורות אינן מלמדות מאום על מהימנות הגרסאות. במפגש כזה שהחל בוויכוח בין בני המשפחה, אנשים עשויים לזוז ממקומם ולהחליף מקום, ובזיכרונו של כל אחד עשוי להתקבע מיקום אחר של חבריו.

כך למשל, העיד מוחמד זאית כי אמו יצאה אחריו מהמכולת כאשר רעול הפנים הגיע לחצר, ואילו האם העידה

כי ראתה את רעול הפנים כשהגיעה לפתח הבית. זוהי סתירה שאינה פוגעת במהימנות שכן ייתכן שכל אחד זוכר את רגע האבחנה ברעול הפנים אחרת.

118. גם בעובדה שחלק מהנוכחים ראו גם את רעול הפנים וגם את חמאדה שהגיע אתו, ואילו חלק מהנוכחים ראו רק את רעול הפנים אין די כדי לפגוע במהימנות הגרסה שהרי כל אחד ראה את האירוע מזווית אחרת, כל אחד עשוי למקד את מבטו בכיוון אחר, ולכל אחד היה שדה ראייה שונה. בהחלט ייתכן שלא כל הנוכחים שמו לב לאדם הנוסף שהגיע אחרי הנאשם או שממקום מושבם כלל לא ראו אותו.

119. מאותו טעם, גם העובדה שבחלק מהעדויות לא נזכרו כל הנוכחים שנזכרו בעדויות אחרות, אינה מספקת כדי לפגוע במהימנות גרעין העדות. עם זאת, קיימת סתירה אחת המחייבת הסבר, והכוונה לסתירה בעניין נוכחותה של זכייה, אשתו של זאיט.

ראינו לעיל כי זכייה מסרה מספר גרסאות ובחלק מהן העידה כי כלל לא נכחה באירוע, אלא הייתה בדירתה (ת/231א', עמ' 33). גם זאיט מסר באחת מהודעותיו (ת/193ב', עמ' 23) כי זכייה הייתה בדירה ולא ראתה מאום.

בהודעות ועדויות מאוחרות יותר אישרו שניהם כי זכייה הייתה במקום האירוע וראתה את רעול הפנים מגיע. בעדותה בבית המשפט טענה זכייה כי השוטר לא הבין אותה ולכן הדברים שנאמרו לכאורה מפיה בת/231א' אינם משקפים את מה שאמרה (עמ' 613).

120. כל שאר העדים, לרבות הבן מ', סיפרו כי גם זכייה הייתה בחנות המכולת. לעדותו של מ' בעניין זה משקל רב שהרי בחקירתו הוא עומת עם גרסת אביו לפיה האם לא נכחה במכולת ולמרות זאת עמד על שלו וחזר להבהיר כי הייתה נוכחת.

דומה כי ממכלול הראיות ניתן לקבוע כי גם זכייה הייתה במכולת. הרחקתה מהמקום באחת מההודעות נעשתה, ככל הנראה, על רקע פחדיה והחשש מהאיומים על המשפחה, או על רקע החשש להפללת בני המשפחה בסיוע לנאשם. כך או כך, שוכנעתי כי ניתן לאתר גרעין ברור בעדויות ולקבוע כי במקום נכחו כל העדים; כלומר מוחמד זאיט, אשתו זכייה, בנם מ', האם פאוזייה, סובחייה ומאג'דה.

החולצה

121. כפי שהובהר לעיל, לגרסת זאיט הוריד הנאשם את חולצתו השחורה ונותר בחולצת טריקו לבנה. זאיט העיד כי את החולצה נתן לבנו מ' על מנת שיזרוק אותה. מ' העיד כי לקח את החולצה, שם אותה בשקית, והשליכה ליד ביתו של סויקי. מ' הוביל את השוטרים למקום בו השליך את החולצה (מזכר ת/116), ובמקום אכן נמצאה חולצה שחורה שסומנה ת/266 (ראו גם מזכר ת/113). מדובר בחולצה עליונית עם רוכסן מלפנים ועליה כיתוב באנגלית CH RK(ת/172). בבדיקת החולצה במעבדה נמצאו עליה שרידי ירי (ת/172 עמ' 3). שרידים אלו יכולים להצביע כי מי

שלבש את החולצה ירה או היה בקרבת היורה (שם וכן עדות מר צדוק צח עמ' 845).

החולצה נלקחה גם לבדיקת DNA אולם בבדיקה לא נמצא פרופיל DNA של הנאשם. נמצא פרופיל שלא זוהה.

חולצה דומה בגודל זהה (XXL) נמצאה בביתו של הנאשם אך גם עליה לא נמצא פרופיל DNA שלו (ת/174).

122. העדר פרופיל DNA של הנאשם עשוי להפגיע, ואולי להחליש את הגרסה המפלילה, שכן מ' סיפר כי החולצה הייתה רטובה מזיעה ולכן שם אותה בשקית. עם זאת, הלכה ידועה היא העדרו של DNA אינו מספיק לשלול את האפשרות כי החולצה שימשה את הנאשם (ראו ע"פ 443/10 קחקזאשווילי נ' מדינת ישראל (20/12/2012)). כוחה הראיתי של ראייה פורנזית הוא בהימצאותה ולא בהעדרה, גם מקום שבו צפוי היה כי תימצא (ראו ע"פ 7234/13 אימאם נ' מדינת ישראל, פסקה 30 (13/07/2014); ע"פ 7598/95 בן שטרית נ' מדינת ישראל, פ"ד נב (2) 385 (1998); ע"פ 5724/95 אבו-דחל נ' מדינת ישראל, פסקה 5(א)(2), (12/05/1996); ע"פ 6679/04 סטקלר נ' מדינת ישראל, פסקה 33 (11/05/2006); תפ"ח (מחוזי נצ') 502/07 מדינת ישראל נ' זדורוב (14.09.2010)). צריך לזכור כי חלפו כשבועיים בין מועד האירוע ועד מציאת החולצה, וקשה לדעת מה אירע איתה באותם ימים ומה השפיע על הימצאות פרופיל ה-DNA.

דומני כי הימצאות החולצה בדיוק במקום עליו הצביע מ' והימצאותם של שרידי ירי עליה מחזקים את ההנחה כי החולצה שימשה את היורה. העדר פרופיל DNA של הנאשם או של כל אדם אחר אינו שולל את האפשרות כי הנאשם הוא זה שלבש את החולצה. מכל מקום, ברור גם כי החולצה כשלעצמה אינה יכולה לבסס את הקביעה כי הנאשם הוא שלבש אותה בעת הירי ולכן קביעה כזו צריכה להתבסס על ראיות אחרות.

עדות של מוחמד ג'ורבאן (טונג'רה)

123. כזכור, זאית העיד כי זמן קצר לאחר שהנאשם עזב את החצר, הגיע למקום אדם בשם מוחמד ג'ורבאן המכונה טונג'רה וסיפר על הירי בראמי. לגרסתו של זאית, עד להגעתו של טונג'רה לא ידע מאום על הירי, ולא ידע מה הם המעשים המיוחסים לנאשם.

124. המאשימה זימנה לעדות את טונג'רה. העד סיפר כי ביום האירוע הלך לדודתו כדי לקחת ממנה כסף. בדרכו עבר ליד המכולת של משפחת זאית, וראה את זאית ועוד שני אנשים (עמ' 879, 880). השלושה ישבו ושתו. עוד הוסיף כי ראה אותם בסביבות השעה 20:00.

125. איש מבעלי הדין לא שאל את העד האם שוחח עם זאית בעניין הירי בראמי, ועל כן אין בפנינו כל עדות הסותרת את גרסתו של זאית לפיה טונג'רה היה הראשון שסיפר לו את פרטי הירי בראמי.

עם זאת, טוענת ההגנה כי מעדותו של טונג'רה לפיה ראה את זאיט בסביבות השעה 20:00 ליד המכולת, מתחייבת המסקנה כי גרסתו של זאיט לפיה היה באזור בנימינה באותה שעה אינה אמת.

126. עדותו של טונג'רה אינה מעלה ואינה מורידה לעניין מהימנות גרסתו של זאיט. העד נשאל שאלות קצרות בלבד, ואישר את הפגישה עם זאיט. העד ציין כי ראה את זאיט בסביבות השעה 20:00; לדבריו, "אולי ב-8" (עמ' 880). מכך לא ניתן ללמוד מה הייתה השעה המדויקת והאם יש בכך סתירה לטענה כי זאיט נסע לבנימינה לקיוסק או לתחנת דלק ושב. זאיט אכן בשעה 20:01 בבנימינה ואין בכך לסתור את האפשרות כי סמוך לפני הנסיעה או לאחר ששב פגש את טונג'רה.

הרכב שאסף את הנאשם

127. ההגנה מצביעה על סתירות בין העדויות בדבר הרכב שעל פי הנטען אסף את הנאשם מחצר ביתו של זאיט. נמצאו עדויות לפיהם נראה רכב מסוג שברולט בצבע כחול מגיע לאסוף את הנאשם, וישנן עדויות כי מדובר ברכב אחר מסוג פינט פונטו או פורד.

128. מבלי לפרט את כל אחת ואחת מהגרסאות, דומה כי אין די בסתירות הנטענות כדי לשלול את גרסתו של זאיט לפיה דיב הוא שאסף את הנאשם. מרבית העדים זיהו את הרכב שהגיע לאסוף את הנאשם כשברולט בצבע כחול (ראו למשל: זאיט בת/193 עמ' 31, מ' בת/161, עמ' 2). מכל מקום, העדים מסבירים כי הנאשם נאסף ברכב וכי הנהג היה עם זקן. חלקם זיהו את הנהג כדיב ג'ורבאן, וחלקם לא זיהו אותו (ראו למשל עדותה של מאגדה, ת/261, עמ' 2, עמ' 37 לפרוטוקולים). דיב היה בעל רכב מסוג שברולט, ועל כך העידו גם עדי ההגנה (ראו עדות חמודי, ת/304).

129. הבדלי הגרסאות אינם שוללים את מהימנות גרעין העדות. טעות בזיהוי סוג הרכב יכולה לנבוע מסיבות שונות; לא כל עד שם לב במדויק לסוג הרכב; לא כל עד מכיר את סוגי הרכבים; עדויות נשמעו כעבור זמן לא קצר, ועוד כהנה וכהנה. גרעין העדויות הרלוונטי לענייננו הוא כי הגיע רכב כדי לאסוף את הנאשם ולקחת אותו מחצר בית משפחת זאיט. על גרעין הגרסה חזרו כל העדים שנכחו במקום, ורובם אף ידעו לזהות את הנהג כבעל זקן, תיאור התואם את דיב. דיב כך כדי לחזק את גרעין העדויות.

תיאום גרסאות

130. ההגנה מבקשת לשכנע כי בני משפחת זאיט תיאמו גרסאות, ועל כן אין לתת בעדותם כל אומן. ההגנה מצביעה על כך שבהתחלה כל בני המשפחה נמנעו מלספר על האירוע בחצר הבית וכי ביום אחד, בעיתוי זהה, שינו כולם את עדותם וסיפרו את הגרסה המפלילה את הנאשם.

131. כדי לשכנע בדבר תיאום גרסאות מצביעה ההגנה על קשר שנוצר בין מוחמד זאיט, בעת ששהה במעצר, לבין אשתו, קשר שבמסגרתו, כך נטען, העביר זאיט לבני המשפחה את הגרסה המפלילה. הסגור מפנה לעדות בדבר קשר בין זכיה, אשתו של מוחמד זאיט, לבין אסיר עבודה ששהה עם מוחמד זאיט במעצר (ת/234 עמ' 3). באותה הודעה

מספרת זכייה כי שוחחה עם אסיר בשם איברהים שהעביר את השיחה לבעלה, וזה אמר לה לשלם למשפחתו של אותו איברהים. לדבריה, שוחחה עם בעלה רק על המשפחה והילדים, ואף אמרה לו: "שיפתח על הכול ויגיד את האמת". על כך השיב לה בעלה כי הוא "[...] לא רוצה כי איימו עליו שלא יספר" (שם).

132. עוד נטען כי ביום שבו שינתה זכייה את עדותה היא נפגשה עם מוחמד זאית ושניהם תיאמו את הגרסה. על כך השיבה זכייה והעידה (עמ' 517) כי נפגשה עם בעלה רק לאחר החקירה ולא לפני. יחד עם זאת, בחקירה הנגדית אישרה כי פגשה בבעלה גם לפני החקירה. לדבריה היא ראתה אותו בתחנה בחדר שבו היו שוטרים רבים. השוטרים אישרו להם רק להתחבק אך הם כלל לא שוחחו ביניהם (עמ' 519).

133. אין בפנינו עדויות נוספות על אודות השיחות שבין זכייה למוחמד זאית והאם כללו ניסיון כלשהו לתיאום גרסאות. מכל מקום, ראינו שהגרסאות אינן תואמות במלואן; "גרעין העדויות" של בני המשפחה זהה, אולם נמצאו הבדלים בפרטי לוואי רבים. הבדלים אלו מחזקים את ההנחה שלא מדובר בגרסאות מתואמות.

יתרה מזו, הגרסה המפלילה מורכבת ממספר רב של פרטים. לא ייתכן שלחישה במהלך חיבוק או שיחה בבית מעצר באמצעות אסיר עבודה תכלול את כל פרטי הגרסה הנטענת. זאת ועוד, הגרסה המפלילה מתיישבת גם עם עדויות נוספות כמו עדותו של חמאדה, כפי שפורטה לעיל.

134. העובדה שבני המשפחה שינו את גרסתם הראשונית ומסרו את הגרסה המפלילה הוסברה בכך שהתברר כי ראמי מצא את מותו. מרגע זה השתנו החשדות, שונו העבירות המיוחסות למעורבים, והיה ברור לכל מהי המשמעות של הסתרת האמת.

135. יש לזכור גם כי ממועד הירי ועד חקירת בני המשפחה חלפו ימים רבים. מהעדויות עולה כי בימים אלו הופצו בכפר שמועות רבות, חלקן קשרו את הנאשם לרצח, וחלק אף קשרו את מוחמד זאית לרצח (ראו למשל עדויותיה של זכייה ת/231-ת/234). אך טבעי הוא כי זכייה ביקשה מבעלה לספר את גרסתו, גרסה אותה הכירה כבר ביום האירוע, כדי להפריך את השמועות.

136. מכל מקום, אין די בעובדה כי בני המשפחה שינו את הגרסאות והחלו לספר על האירוע כדי להצביע על תיאום ביניהם. צריך לזכור כי על שאירע בחצר נמסרו עדויות רבות, שעל אף הסתירות ביניהן הן כוללות "גרעין עדות" ברור על שאירע. קשה להניח, ואין גם שמץ ראיה, על תיאום ראיות עם כל העדים.

על כן, אין לקבל את הטענה כי מדובר בעדויות מתואמות בין הצדדים. עם זאת, כפי שהובהר לעיל, ההכרעה בעניין מהימנות הגרסה המפלילה תבחן גם לאורן של הטענות על הקשר בין העדים, על העובדה כי העדויות נמסרו לאחר שכבר הופצו שמועות בכפר ולאחר שחלפו ימים לא מעטים בין האירוע למסירת העדויות.

החבלה במכשיר ההקלטה ובמצלמות האבטחה

137. מהראיות שהוצגו מתברר כי בביתו של זאית מותקנות מצלמות אבטחה המצלמות את החצר. בבית היה מצוי מכשיר ההקלטה D.V.R המקליט ושומר את סרטי ההקלטה. אין חולק כי בסמוך לאחר האירוע נלקח מכשיר ההקלטה והושמד, כך שפרטי הצילומים אינם בנמצא.

ההגנה טוענת כי השמדת פרטי ההקלטה מלמדת כי בני משפחת זאית ביקשו להסתיר את חלקו של מוחמד זאית ואת מעורבותו ברצח. פעולתם לשיבוש החקירה והסתרת המידע, כך נטען, מחזקת את ההנחה כי אילו היו סרטי מצלמות האבטחה מוצגים, היה בכך לשכנע כי גרסתם אינה אמת.

138. מהראיות עולה כי ביום האירוע (שעה מדויקת לא ברורה), ביקש זאית מאחיו אחמד להשמיד את סרטי ההקלטה. אחמד נטל את מכשיר ההקלטה, מסר אותו לאחיו עומאר, וזה טרח להשמידו (ראו הודעות אחמד, ת/227, ת/228, פרוטוקול עמ' 387, 388, 392, 395). ההגנה ביקשה לשכנע מעדותו של אחמד כי זאית מסר את מכשיר ההקלטה לפני השעה 19:00, כלומר לפני הירי בראמי, אולם מדברי העד קשה להבין מה הייתה השעה המדויקת שבה נמסר לו המכשיר (עמ' 396, 397). בחלקים שונים בעדותו מסר כי קיבל את המכשיר לפני שיצא לחתונה של חבר, כלומר לפני השעה 19:00, ובחלק אחר בעדות מסר שהיה זה אחרי ששוחח עם אחיו מוחמד זאית וסיפר לו על הירי, כלומר לאחר 19:00 (עמ' 422, 428, 431). נזכיר גם כי במשטרה סיפר אחמד כי לקח את המכשיר רק יום לאחר הרצח.

139. עומאר שבר את מצלמת האבטחה ולקח את מכשיר ההקלטה (ראו: ת/299). עומאר מבהיר כי לקח את מכשיר ההקלטה, אולם שבר אותו רק לאחר שקיבל הוראה מזכיה (ת/229 עמ' 1). לגרסתו, זכיה שוחחה עם אשתו ואמרה לה שמוחמד מבקש שעומאר ישמיד את המכשיר (יוער כי זכיה אינה מאשרת את מתן ההוראה, אך אישרה כי שוחחה עם אשתו של עומאר).

140. לאחר שמכשיר ההקלטה נלקח והושמד, הובא לביתו של זאית מכשיר חדש, אשר כמובן אינו כולל צילומים מיום האירוע (ת/199, עמ' 37, 135). מכשיר חדש זה נתפס בסופו של יום על ידי המשטרה (ת/142/1, עמ' 144, ת/193 עמ' 3).

141. אין חולק שהשמדת מכשיר ההקלטה נועדה להסתיר את שאירע בחצר. לגרסת זאית, הוא עשה זאת לדרישתו של דיב (עמ' 37, עמ' 131, ת/193 ב' עמ' 68, ת/194 עמ' 6, ת/197 עמ' 4). קבלת גרסתו של זאית כי פעל לבקשת הנאשם מחזקת את הגרסה המפלילה. עם זאת, גם אם מתברר כי זאית ומשפחתו פעלו לסילוק המצלמות מיוזמתם, אין הדבר מחייב את המסקנה ההפוכה לפיה רצו להסתיר את חלקו של זאית בפרשה, שהרי גם על פי גרסתו של זאית סילוק המצלמות ומכשיר ההקלטה נועדו להגן עליו. בין אם זאית היה מעורב בתכנון הירי וידע כי הנאשם יגיע לחצרו, ובין אם הופתע, הרי שהתנהגותו והסיוע שהעניק לנאשם, מהווים לכאורה עבירה פלילית של סיוע. די בכך כדי להסביר מדוע יבקש זאית לסלק כל ראייה על מעורבותו. יתרה מזו, אם נקבל את גרסתו כי איום על ידי הנאשם ובני משפחתו, גם בכך יש הסבר לסילוק המצלמות ומכשיר ההקלטה.

דומה כי הגרסה לפיה מכשיר ההקלטה הוסר ונלקח עוד לפני הירי אינה מתיישבת עם הראיות ולא ניתן לבסס על עדותו של אחמד זאיט קביעה כזאת.

142. כאמור לעיל, לא רק מצלמות האבטחה מביתו של זאיט הוסרו, אלא גם המצלמות מביתו של השכן עבד. על פי גרסתו של זאיט, הוא נאסף מביתו על ידי שניים מקרוביו של הנאשם, דיב ג'ורבאן (גיסו של הנאשם) ואמג'ד ג'ורבאן (אחיו של הנאשם), ונסע איתם למתחם ביתו של חמודי. שם, דרש ממנו הנאשם לסלק גם את מצלמות האבטחה ומכשיר ההקלטה מבין השכן עבד. זאיט סיפר כי נסע עם אמג'ד ודיב לשכן (ת/199 עמ' 2, עמ' 4, ת/193 עמ' 3, ת/197 עמ' 75; ראו גם עדות השכן: ת/240 עמ' 1).

לגרסתו, כשהגיעו לבית השכן, אשתו התקשרה אליו והודיעה לו ששוטרים הגיעו ולכן עזב את המקום וחזר לביתו. מעדותו של השכן עבד עמאש עולה, כי זאיט קרא לו וביקש ממנו לצאת (ת/240 עמ' 1 שורות 16-17). עבד יצא וראה כי יחד עם זאיט הגיעו דיב ואמג'ד. גם עבד מספר כי זאיט עזב את המקום והוא נותר עם שני האחרים.

143. לגרסת עבד, דיב ואמג'ד ביקשו ממנו את מכשיר ההקלטה של מצלמות האבטחה שבביתו (ת/240 עמ' 2). עבד דרש מהם כי יבוא טכנאי מחשבים שיימחק את ההקלטות. השניים נסעו והביאו עמם טכנאי ששמו עבד. הטכנאי פירק את המכשיר, החליף את הדיסק והרכיב דיסק חדש, תמורתו שילם עבד עמאש 350 ₪ (ת/240 עמ' 2 שורה 46).

144. לגרסה לפיה אמג'ד, דיב וזאיט הגיעו לביתו של עבד נמצא חיזוק בצילומי מכשיר ההקלטה מביתו של זאיט, מכשיר שכאמור הותקן לאחר השמדת המכשיר המקורי. מתברר כי ביום 02/08/2015 נצפו אמג'ד, דיב וזאיט מגיעים לביתו של עבד. כן ניתן לראות כי לאחר שאמג'ד ודיב עוזבים מגיע אדם נוסף, כנראה הטכנאי (ת/108, ת/60).

145. השמדת סרטי מצלמות האבטחה בביתו של עבד עמאש, מחזקת גם היא את הגרסה המפלילה. מעדותו של עבד עמאש עולה כי זאיט היה רק איש הקשר עם דיב ואמג'ד. אמג'ד הוא אחיו של הנאשם ודיב גיסו, וברור כי אם הם שדרשו למחוק את ההקלטות ממכשיר ההקלטה, הדבר נועד למנוע זיהויו של מי מהם או ממקורביהם. בכל מקרה, הדרישה של הנאשם וקרוביו למחוק גם את סרטי ההקלטה ממכשירו של עבד עמאש אינה מתיישבת עם הטענה כי זאיט ומשפחתו ביקשו להשמיד את הראיות כדי להסתיר את מעורבותו של זאיט.

ייצוגו של זאיט על ידי עו"ד ע' בויראת

146. זאיט יוצג בהליכי המעצר (לפחות ב-3 דיונים) על ידי עו"ד ע' בויראת. במהלך הדיונים טען עו"ד בויראת כי זאיט אינו מעורב בירי וכי "מבצע הירי נמלט לזירה קרובה בה נמצא החשוד [...]" (פרוטוקול מיום 03/08/2015 עמ' 2, נ/11א') (ראו גם עדות עו"ד בויראת עמ' 1352). עו"ד בויראת ייצג גם את הנאשם - ראג'י בחלק מדיוני המעצר (עדות עמ' 1354, ת/312). בדיון מיום 04/08/2015 מסר עו"ד בויראת בשמו של הנאשם כי בזמן האירוע היה בבית אחיו לואי (ת/312 עמ' 4).

147. במהלך חקירתו הנגדית של זאיט בבית המשפט הוא השיב לסנגור ואמר כי עו"ד בויראת נשכר למעשה על ידי

הנאשם וידע את כל העובדות מממנו ומבני משפחתו (עמ' 177 - 181). זאית הבהיר כי לא סיפר את גרסתו לאירוע לעו"ד בויראת (שם). עם זאת, העיד כי עו"ד בויראת אמר לו "תשאר עם הגרסה שלך" (עמ' 180), כלומר, עם הגרסה הראשונית שאינה קושרת את הנאשם לאירוע. זאית העריך כי עו"ד בויראת אמר לו להישאר עם הגרסה, כלומר הגרסה הראשונית, שכן ידע את הפרטים מהנאשם. זאית מבהיר כי לא הזכיר את שמו של ראג'י לעו"ד בויראת.

148. עו"ד בויראת הבהיר כי מי ששכר את שירותיו לייצוגו של זאית היה זאית עצמו באמצעות אשתו זכיה ואחיו. הם ששילמו לו את שכרו (עמ' 1351). רק בשלב מאוחר יותר, כאשר התגלה ניגוד אינטרסים בין ייצוגם של המעורבים השונים השתחרר מהייצוג.

ההגנה סבורה כי עדותו של זאית, לפיה עו"ד בויראת פעל לטובת הנאשם ולא למענו אינה אמת, ועל כן יש בכך לפגום במהימנות גרסתו כולה.

149. אין בפנינו ראיה כלשהי על קשר בין עו"ד בויראת לנאשם בכל הקשור לייצוגו של זאית. מכל מקום, אין בעדותו של זאית לפיה חש שעו"ד בויראת פועל למענו של הנאשם רלוונטיות כלשהי להכרעה בעניין מהימנות גרסתו. מדובר בתחושה והערכה של זאית, ולא בראיה על מעורבות, וגם זאית לא טען כי יש לו ראיות על קשר כלשהו בין הנאשם לעו"ד בויראת ולייצוגו של זאית בהליכי המעצר. צריך לזכור שבאותו שלב ייצג עו"ד בויראת גם את הנאשם, והדבר עשוי היה להעלות חשדות בליבו של זאית.

מכל מקום, זאית לא סיפר לעו"ד בויראת על מעורבותו של הנאשם, ומכאן שעו"ד בויראת פעל למען הנאשם על פי הגרסה שזה מסר לו, גרסה ולפיה לא היה מעורב בירי. הגרסה שנשמעה בשמו של זאית על ידי עורך הדין, הייתה כי זאית היה בחנות המכולת כאשר חלף במקום אדם שנמלט מאזור הירי. הגרסה לפיה זאית היה עובר אורח מקרי שפגש בנאשם, היא גם הגרסה שאותה מסר בבית המשפט, ולכאורה יש בדברים שמסר לעו"ד בויראת, אף שלא נקב בשמו של אותו אדם, כדי לחזק את אמיתות גרסתו.

150. ניתן לסכם ולקבוע כי אין בטענות בעניין ייצוגו של זאית על ידי עו"ד בויראת כדי לפגוע במהימנות גרסתו של זאית בנוגע לאירוע בחצר ביתו, ולמפגש עם הנאשם.

מחקרי תקשורת

151. כזכור, זאית סיפר כי הנאשם הגיע לחצר ביתו, הסיר את כיסוי הפנים, מסר את הנשק לחמאדה ואז ביקש מזאית להסיעו (ת/193 עמ' 4 שורה 98, ת/193ב' עמ' 85). זאית סירב ואז ביקש ממנו הנאשם להתקשר לוודיע עמאש. זאית מסר לנאשם את מכשיר הטלפון שלו שמספרו 053-7253215 (ת/286). ממחקר התקשורת מתברר כי בשעה 19:06 ביום האירוע (31/07/2015) נערכה שיחה ממכשיר טלפון זה למכשיר הטלפון של וודיע עמאש שמספרו 054-6972281 (רישום השיחה מצוי גם במחקרי התקשורת של מכשיר הטלפון של וודיע עמאש, ת/287). כעבור כדקה ישנה שיחה נוספת של כ-12 שניות בלבד.

המאשימה מצביעה על מחקר תקשורת זה המחזק לטענתה את גרסתו של זאית בדבר השיחה בין הנאשם לוודיע (ראו עדות זאית, ת/192 עמ' 9, ת/193 עמ' 2, פרוטוקול עמ' 34-37).

152. וודיע נחקר אף הוא וטען כי ייתכן שקיבל שיחות מהטלפון של זאית. לדבריו הוא משוחח איתו לעיתים קרובות (ת/264, עמ' 995-997). עם זאת, וודיע הדגיש כי לא שוחח עם הנאשם. וודיע הבהיר כי הוא מכיר את זאית ומזהה את קולו, ולכן הוא בטוח כי שוחח עם זאית, לא עם הנאשם.

153. מעדויות אלו לא ניתן לקבוע בוודאות מי שוחח עם וודיע, והאם זאית מסר את מכשיר הטלפון לנאשם כדי שישוחח עם וודיע או שמא הוא עצמו ערך את השיחה. מכל מקום, עצם קיומה של שיחה, בדיוק במועד שצוין על ידי זאית, מחזקת את הגרסה לפיה מיד לאחר הגעתו של הנאשם לחצר בית משפחת זאית נערכו שיחות טלפון כדי לתאם את איסופו של הנאשם מהמקום.

154. המאשימה מצביעה על מחקרי תקשורת נוספים המחזקים את גרסתו של זאית. זאית סיפר כאמור כי מי שאסף את הנאשם היה דיב ג'ובראן, בן דודו וגיסו של הנאשם (ראו ת/193 עמ' 61, ת/194 עמ' 5, עמ' 37 לפרוטוקול). ממחקר התקשורת עולה כי בשעה 19:08 נערכה שיחה ממכשיר הטלפון של זאית (ת/286) למכשיר הטלפון שהיה בשימוש של דיב (שמספרו 050-2773112, ת/292). כעבור מספר דקות נאסף הנאשם על ידי דיב (כזכור מרבית העדים שנכחו בחצר בית משפחת זאית זיהו את הנוהג ברכב והעידו כי זה דיב).

155. דיב לא זומן לעדות וגם הודעותיו במשטרה לא צורפו כראיה. אין חולק כי מכשיר הטלפון שמספרו 050-2773112 היה בשימוש של דיב ג'ובראן והמכשיר אף נתפס אצלו (ת/215).

במצב זה, דומני כי הראיות בדבר קיומה של השיחה עם דיב בדיוק בשעה שבה היה הנאשם, לפי גרסת זאית, בחצר ביתו (קרי, מיד לאחר הירי בראמי), מהווה חיזוק מה לגרסה המפלילה.

156. זאית העיד גם כי לאחר שהנאשם נאסף על ידי דיב, נערכו מספר שיחות בינו לבין חמודי (בן דודו של הנאשם) ועם דיב, בהן נדרש לסלק את מצלמת האבטחה ואת מכשיר ההקלטה. לאחר מכן גם נאסף לביתו של חמודי, ושם הוזהר על ידי הנאשם.

מעיון במחקרי התקשורת של מכשירי הטלפון של זאית, של דיב ושל חמודי ניתן לראות כי נערכו ביניהם מספר שיחות בשעות 19:15 ואילך (ראו ת/286, ת/292). גם בכך יש חיזוק לגרסתו של זאית.

157. אעיר כי ממחקרי התקשורת ניתן ללמוד גם כי בין חמודי לדיב התקיימו ביום האירוע ובסמוך לשעה 19:00 מספר שיחות שיכולות לחזק את ההנחה כי השניים עסקו בתיאומים להסעתו של הנאשם (ראו שיחות מ-18:59, 19:03, 19:06, 19:08, 19:35, 20:04 ב-ת/292 ו-ת/294). גם בכך יש לחזק את גרסתו של זאית.

סיכום העדויות על ההגעה לחצר בית משפחת זאית

158. על הגעתו של רעול הפנים לחצר בית משפחת זאית למדנו הן מעדותו של חמאדה והן מעדותם של בני משפחת זאית. עוד ראינו כי מספר עדים, ובהם מוחמד זאית, אמו פאזייה, אחותו מאג'דה ובנו מ' זיהו בוודאות את רעול הפנים, לאחר שהסיר את הכיסוי מפניו, והעידו כי היה זה הנאשם. גרעין עדותם של בני משפחת זאית היה אחיד. הנאשם זוהה על ידם על פי היכרותם המוקדמת עמו. העדות ולפיה הנאשם הוא שהגיע לחצר ביתם מתיישבת ומשלימה את עדותו של חמאדה.

הסתירות שנמצאו בעדויות לא פוגעות במהימנות "גרעין האמת". העדויות השונות מחזקות זו את זו. לעדויות אלו נמצאו חיזוקים שונים במחקרי התקשורת ובעדויות בדבר הסרת מצלמת האבטחה אצל השכן עבד על פי דרישתם של אמג'ד ודיב, קרוביו של הנאשם.

159. על כן, ניתן לסכם ולקבוע כי הוכח שהנאשם הגיע לבית משפחת זאית בריצה מכיוון מרכז הכפר. הנאשם הגיע כשפניו מכוסות ובידו אקדח. מיד אחרי הנאשם הגיע בריצה גם חמאדה. הוכח כי הנאשם הסיר את הכיסוי מעל פניו, מסר את האקדח ואת הכיסוי לחמאדה, מסר את החולצה העליונה למ' - בנו של זאית, ולאחר מכן התקשר לוודיע ולדיב והמתין מספר דקות עד שדיב הגיע למקום ואסף אותו.

160. בהתאם, יש לקבל גם את גרסתו של זאית לפיה לאחר שהנאשם נאסף במכוניתו של דיב, דרש ממנו הנאשם להסיר את מצלמת האבטחה ואת מכשיר ההקלטה. כן יש לקבל את גרסתו לפיה יום לאחר האירוע, בתאריך 01/08/2015, דרשו ממנו חמודי ודיב לסייע להם לסלק גם את מכשיר ההקלטה מביתו של השכן עבד עמאש. זאית, ביחד עם אמג'ד (אחיין של הנאשם) ודיב (גיסו של הנאשם) הגיעו לביתו של עבד. לבקשת עבד שלחו אליו דיב ואמג'ד טכנאי אשר החליף את הדיסק ומחק את ההקלטות.

זיהוי לפי מבנה הגוף

161. כפי שצוין לעיל, נמצאו מספר עדים שתיארו את מבנה גופו של היורה, רעול הפנים. חמאדה אף העיד כי ראה את רעול הפנים רץ כשהוא צולע קלות, בדיוק כפי שרץ הנאשם (ראו ת/248, ת/249, ת/252, ת/255).

כידוע, הלכה היא כי "אין מניעה לבסס את זהותו של נאשם על-פי: מבנה גופו, בגדיו, צורת הליכתו וכיוצ"ב סימנים מאפיינים" (ע"פ 4912/96 רחמימוב נ' מדינת ישראל, (20/07/1999); יעקב קדמי על הראיות כרך שלישי 1241 (2009)). דומני כי במקרה הנוכחי אין די בעדות על אופן הריצה של רעול הפנים ובמבנה גופו הגדול, כדי לזהות את הנאשם. לא הובאו ראיות ברורות על אופן הליכתו וריצתו של הנאשם, וגם אם העדים הכירו את הנאשם לא מדובר במאפיין ייחודי עד כי יש בו די לבסס זיהוי. גם מבנה הגוף אינו כה ייחודי עד כי ניתן לבסס עליו את הזיהוי, וכפי שעלה מהדיון, גם זאית היה בעל מבנה גוף גדול וכך גם חלק מבני משפחתו של הנאשם שהעידו.

עם זאת, העובדה שעדים המכירים את הנאשם זיהו הליכה וריצה אופייניות לנאשם, והתאמת מבנה גופו לתיאור, יכולים לשמש תוספת ראייתית המחזקת את עדויות הזיהוי המבוססות על תווי פניו של הנאשם ועל היכרות מוקדמת של

עדי הזיהוי עמו.

גרסת הנאשם

162. קביעת העובדות מחייבת כמובן לבחון גם את גרסת הנאשם. בתמצית נאמר, כי הנאשם מכחיש כל קשר לאירוע הירי, והעלה טענות אליבי. לגרסתו, בכל הזמנים הרלוונטיים לירי היה בבית של בן דודו חמודי, ישב על המרפסת וצפה בסרטים.

163. כמתואר לעיל, הנאשם נעצר ביום 03/08/2015. בחקירתו הראשונה (ת/1) בשעה 22:40 הוא הכחיש כל סכסוך עם ראמי, והכחיש כי ירה בו. עם זאת, אין בהודעה זו כל התייחסות למקום הימצאו בזמן הירי.

בדיון בבקשת המשטרה להארכת מעצרו שנערך ביום 04/08/2015 (הפרוטוקול סומן ת/312) מסר עורך דינו, ע' בויראת, כי הנאשם טוען שבזמן הירי היה בביתו של אחיו לואי (עמ' 2 לפרוטוקול ת/312 שורה 17, ועמ' 4 שורות 16-17). עו"ד בויראת הבהיר בעדותו בבית המשפט כי טען בשמו של הנאשם כי היה בביתו של לואי, בעקבות דברים שמסר לו הנאשם עצמו (עמ' 1355).

164. כאשר נשאל נציג המשטרה האם בדק את טענות האליבי, כלומר, את הטענה כי הנאשם היה בבית אחיו לואי - השיב כי הטענה לא נטענה בפניו, וכי לאור דברי עו"ד בויראת היא תיבדק (ת/312 עמ' 1-2). ואכן, לאחר הדיון נחקר הנאשם שוב. בהודעתו מיום 06/08/2015 התבקש הנאשם לתאר את כל מעשיו ביום הרצח (31/07/2015). בהודעתו סיפר כי בבוקר של אותו יום, בסביבות השעה 09:30, הגיעו חמודי (מוחמד תאופיק ג'ובראן) ודיב ג'ובראן לאסוף אותו. לגרסתו, הוא, חמודי ודיב נסעו למסגד בכפר פרדיס, שם התפללו, ונסעו משם לביתו של חמודי. השלושה נסעו ברכבו של דיב, שברלוט בצבע כחול-אפור (ת/2 עמ' 2). משם הלך לחוף הים להתרחץ. לדבריו, לקח עמו את כלבו של חמודי. לאחר הרחצה בים שב לביתו, התרחץ, ובשעה מאוחרת יותר ביקש מחליל האדי עמאש לקחת אותו לביתו של חמודי.

165. הנאשם סיפר כי הגיע חזרה לביתו של חמודי בערך בשעה 16:45. בביתו של חמודי התפלל ביחד עם בני המשפחה. בשעה 19:45 עלה חמודי לחדרו למעלה, והנאשם נשאר עם בנו של חמודי, עוואד. לדבריו: "[...] אני עשיתי למטה יחד עם הבן שלו עוואד, התפללנו ביחד אני ועוואד תפילת הערב עד שהגיע לואי אח שלי לחמודי. ישבנו, שתינו אספרסו, והוא לקח אותי לבית שלו" (עמ' 2 שורות 20-22). הנאשם הבהיר כי אחיו לואי אסף אותו אחרי השעה 22:00.

166. מהודעה זו ברור כי לגרסת הנאשם הוא שהה בזמן הירי (ב-19:00) בביתו של חמודי, ביחד עם חמודי ובנו עוואד. הנאשם הכחיש כי נסע למרכז הכפר וכי ירה בראמי, הכחיש כי רץ לביתו של זאית והכחיש כי חמאדה ראה אותו ורץ אחריו (שם, עמ' 3-4).

גם בהודעה מיום 31/08/2015 (ת/4) הכחיש כל קשר לאירוע. בחקירה זו נשאל על פרטי האירוע, וכפר בכל

המיוחס לו. הנאשם גם הכחיש כי נפגש באותו יום עם מוחמד זאיט, כי ביקש ממנו לסלק את סרטי ההקלטה ממצלמות האבטחה, או כי שלח מישהו לסלק את סרטי ההקלטה ממצלמות האבטחה בביתו של עבד.

167. גם בעדותו בבית המשפט העיד כי בשעת האירוע היה בביתו של חמודי (עמ' 1208, 1214). לעדותו, בבית היו מספר אנשים, חלקם נשארו במקום וחלקם נכנסו ויצאו. הנאשם ציין כי יחד אתו ישבו גם בניו של חמודי, עוואד ומופיד (שם, עמ' 1258). עוד סיפר כי הוא ועוואד ישבו במפרסת וצפו בסדרת טלוויזיה תורכית בשם "וואדי דיאב" (עמ' 1214, 1221 והעדויות של עוואד בעמ' 1367). לדבריו, הם צפו ברצף במספר פרקים מהסדרה, פרק אחרי פרק. את הסרטים ראו בדיסקים לא מהטלוויזיה (עמ' 1221, שורה 12).

הנאשם סיפר גם כי בין לבין הוא ועוואד התפללו, וכך נשארו עד השעה 04:00 (עמ' 1222 שורה 18). בשלב כלשהו נודע לו כי ראמי נפגע מירי, אולם הבין כי רק נפצע. למרות ששמע על הירי, המשיך לצפות בפרקי הסדרה (עמ' 1272-1273).

168. ניתן לראות כי גרסת האליבי שמסר הנאשם בחקירותיו ובבית המשפט אינה זהה לגרסת האליבי הראשונה שמסר בדיון המעצר, כלומר - שהה בביתו של חמודי ולא בבית אחיו לואי. להוכחת גרסה אחרונה זו זימן הנאשם גם את חמודי ועוואד למתן עדות.

169. חמודי, בן דודו של הנאשם, מסר גם הודעה במשטרה (ת/304-ת/306). חמודי סיפר גרסה דומה לגרסתו של הנאשם. גם חמודי אישר בחקירה הראשית כי לאחר שהנאשם חזר מהים הם ישבו יחדיו במרפסת ביתו. כעבור זמן שמעו שמועות על הירי בראמי. בשלב מסוים נשלחה לעוואד הודעת וואטסאפ שכללה תמונה של ראמי לאחר שנפגע (עמ' 1383, 1384). חמודי סיפר בהודעתו מיום 16/08/2015 (ת/305) כי הנאשם היה בביתו עד השעה 21:00 או 22:00 (שם, עמ' 3).

170. גם עוואד, בנו של חמודי, זומן להעיד כעד הגנה. עוואד חזר וסיפר כי ישב על המרפסת עם ראג'י ויחד צפו בסדרה "וואדי דיאב" (עמ' 1365-1367). מדובר בסדרה תורכית שמתורגמת לערבית. לגרסתו, הם צפו בסדרה במכשיר הטלפון הסלולרי שלו (עמ' 1363, 1371). בשלב כלשהו בשעות הערב עוואד קיבל הודעת וואטסאפ עם תמונה שבה נראה ראמי לאחר שנפגע (עמ' 1366).

171. כפי שניתן להבין מהאמור, חמודי ובנו עוואד תומכים בגרסתו של הנאשם לפיה שהה במרפסת הבית וצפה בסדרה. עם זאת, קיימות סתירות שונות בין העדויות. כך למשל סיפר הנאשם כי אחיו לואי הגיע לאסוף אותו בסביבות 22:00 (ת/3), אולם בעדותו טען שנשאר עד 04:00. מעדותו של הנאשם עולה לכאורה כי צפה עם עוואד בסדרה מדיסקים, כלומר באמצעות מסך טלוויזיה. לעומת זאת, מעדותו של עוואד עולה כי צפו בסדרה על מסך מכשיר הטלפון של הנאשם מסוג איפון (עמ' 1372 שורה 10). חמודי העיד כי הנאשם ועוואד צפו בסרטים ב"מחשב נייד", מכשיר אייפד (עמ' 1405).

172. כפי שציינתי לעיל, סתירות בין עדים עשויות להתגלות מסיבות שונות ולא כל סתירה מחייבת את המסקנה כי העדות אינה אמת. עם זאת, דומה שההבדל בין גרסת הנאשם לפיה היה בזמן האירוע בבית אחיו לואי לבין גרסתו לפיה שהה בבית חמודי, מחייבת את המסקנה כי אין בהן אמת.

הנאשם מסביר כי בעת המעצר לא ידע באיזו שעה נפגע ראמי, ולכן טעה לחשוב שהירי היה בעת שהיה בבית אחיו לואי. עם זאת, מהעדויות שנשמעו עולה כי מיד בסמוך לירי הגיעו שמועות לביתו של חמודי, ולאחר מכן נשלחה תמונה בוואטסאפ לעוואד. עוואד העביר את התמונה לנאשם. משמע, כבר ביום הירי ידע הנאשם מתי בוצע הירי. לפיכך, ברי כי בעת מעצרו ביום 03/08/2015 ידע את שעת הירי. חרף זאת, במעצר טען כי היה בבית אחיו לואי, ואילו בעדותו טען כי היה בביתו של חמודי.

זאת ועוד, הנאשם סיפר במשטרה כי אחיו הגיע לאסוף אותו מביתו של חמודי בשעה 22:00. לעומת זאת, העיד כי נשאר בביתו של חמודי לצפות בסדרת הטלוויזיה עד השעה 04:00. משמע, אם הייתה אמת בגרסתו, הוא חייב היה לדעת בעת מעצרו כי בעת הירי שהה בביתו של חמודי ולא בביתו של לואי.

173. גם הסתירה לגבי הצפייה בסדרה, האם במסך טלוויזיה, במחשב או במכשיר טלפון סלולרי - מהותית. הנאשם טען כי צפה ברצף במספר רב של פרקים מהסדרה. אם אכן צפה במשך שעות אחדות במספר פרקים באמצעות מכשיר הטלפון הסלולרי שלו, לא ייתכן שלא זכר זאת, שהרי לא מדובר באירוע רגיל. הנאשם אף העיד מפורשות כי צפו בסדרה מדיסקים שהביא. אם אכן היה כך, הרי שהוא ועוואד היו צופים בסדרה ממסך הטלוויזיה, אולם גם חמודי וגם עוואד טוענים אחרת.

174. ניתן למצוא כשלים נוספים בגרסאות עדי ההגנה. כך למשל, מתברר כי בסמוך לשעת אירוע הירי בוצעו מספר שיחות על ידי חמודי למעורבים שונים. ב-18:50 נערכה שיחה בינו לבין עמאר; ב-18:59 נערכה שיחה עם דיב; ב-19:03 נערכה שוב שיחה עם דיב; ב-19:05 נערכה שיחה עם זאיט; ב-19:06 נערכה שוב שיחה עם דיב (ראו פלט שיחות הטלפון ת/294). כפי שניתן להבין, השיחה עם עמאר, דקות ספורות לפני הירי, בוצעה בעת שעמאר הסיע את הנאשם לזירת האירוע. השיחות עם דיב בוצעו בסמוך לירי, וכזכור, דיב הוא שהגיע מיד לאחר הירי לאסוף את הנאשם, והשיחה עם זאיט מתיישבת עם גרסתו של זאיט.

לחמודי לא היה הסבר חלופי לשיחות אלו. לגבי השיחה עם זאיט, השיב שאינו יודע (עמ' 1408, 1411). כך גם לגבי השיחה עם עמאר (עמ' 1410) או עם דיב (עמ' 1410-1411).

175. חמודי גם נמנע מלספר לחוקרים כי בניו, מופיד ועווד, היו במרפסת בעת שהנאשם היה שם. לחמודי אין הסבר מדוע לא הזכיר את נוכחותם, נוכחות שהיא בעלת חשיבות לכאורה, בשים לב לכך שהנאשם ועווד צפו יחדיו בסדרת טלוויזיה (ראו תשובותיו, עמ' 1395-1396).

176. פליאה נוספת עולה מהתנהגותם של עדי ההגנה בעת מעצרו של הנאשם. לגרסת חמודי, הוא הגיע יחד עם

הנאשם לתחנת המשטרה בזיכרון יעקב, שם נחקר הנאשם ובסופו של דבר נמסר להם כי הנאשם נעצר בחשד לירי ולפגיעה בראמי (אותה עת ראמי היה מאושפז ופצוע). חמודי מספר כי פגש במקום שוטר בשם עאבד (כנראה עאבד אחמד) ואמר לו כי הנאשם "לא שייך לזה" (עמ' 1395). העד טען גם כי אמר לשוטר שהנאשם היה בביתו (עמ' 1395). למרות זאת, לא נעשה על ידי חמודי או בני משפחתו דבר כדי להביא בפני החוקרים את טענת האליבי של הנאשם.

חמודי לא ביקש למסור הודעה, לא ביקש מבניו מופיד ועוואד להתייצב במשטרה ולמסור את גרסתם, ולמעשה, פרט לשיחת מסדרון עם עאבד, לא עשה מאום כדי לסייע לנאשם ולהציג את טענת האליבי (ראו עמ' 1399).

נציין כי השוטר עבד אחמד, שהעיד בבית המשפט, לא נשאל על כך ולא העיד על שיחה שכזו. לו אכן סברה ההגנה כי טענת האליבי נמסרה כבר לשוטר עאבד אחמד, אין ספק שהיה נשאל על כך.

177. חמודי טען בחקירתו כי סיפר לעו"ד בוראת שבזמן הירי היה הנאשם בביתו (עמ' 1395 שורה 20). עו"ד בוראת לא אישר זאת וסיפר, כאמור לעיל, כי לגרסת הנאשם הוא היה באותה שעה בבית אחיו לואי. אילו חמודי היה מוסר את הפרטים לעו"ד בוראת אין ספק שבדיוני המעצר היה עו"ד בוראת מזכיר את טענת האליבי הזו.

178. מפתיע גם כי עדים נוספים שיכלו להעיד על מקום ושעת הימצאותו של הנאשם במרפסת ביתו של חמודי לא זומנו לעדות. כך למשל, נטען שבשלב כלשהו הגיע לביתו של חמודי אחיו של הנאשם אמג'ד או גיסו דיב (ראו עדות חמודי, ת/304, עמ' 1387 ועמ' 1399 לפרוטוקולים). שני אלו לא זומנו כעדי הגנה. גם האח לואי שהיה יכול להעיד על שעת איסופו של הנאשם מביתו של חמודי לא הגיע למסור עדות.

179. לעומת זאת, ההגנה זימנה את העד עאדי קוקש שיהאב (עמ' 1347). עד זה סיפר כי הסיע את הנאשם אחר הצהריים לביתו של חמודי (שם). לדבריו, הוא הסיע את הנאשם כשהיה בדרכו לים, בסביבות השעה 16:00-17:00.

עדות זאת אינה תורמת להוכחת טענת האליבי, שהרי גם על פי הגרסה המפלילה, אסף עמאר את הנאשם מביתו של חמודי והסיעו לזירת הירי.

180. ניתן לסכם ולקבוע כי גרסת האליבי שהעלה הנאשם, לפיה שהה בביתו של חמודי בזמן הירי בראמי, אינה אמינה; ראינו כי הנאשם מסר יותר מגרסת אליבי אחת; נמצאו סתירות מהותיות בין גרסאות עדי ההגנה; עדי ההגנה כבשו גרסת האליבי ולא סיפרו אותה מיד עם מעצרו של הנאשם. כל אלו מחייבים את המסקנה כי גרסת האליבי נולדה בדיעבד. ודוק, גם אם היה הנאשם בביתו של חמודי בשעות אחר הצהריים, וגם אם היה שם לאחר אירוע הירי, אין די בכך כדי לשלול את הגרסה המפלילה לפיה עזב את ביתו של חמודי, נסע עם עמאר לזירת הירי, ברח עד לביתו של זאית ומשם נאסף על ידי דיב חזרה לביתו של חמודי.

המניע

181. כידוע, על מנת להוכיח את יסודות עבירת הרצח אין צורך להצביע על המניע לביצוע המעשה. עם זאת, הוכחת המניע יכולה לשמש ראיה נסיבתית ליסוד הנפשי הדרוש להוכחת יסודות העבירה (ראו ע"פ 9613/04 בן סימון נ' מדינת ישראל, פסקה כ"ז (04/09/2006); ע"פ 8867/10 גזאל נ' מדינת ישראל (24/02/2016), ע"פ 3/10 אוחנה נ' מדינת ישראל (27/12/2012)).

עוד יש להזכיר כי המניע לביצוע מעשה אינו חייב לעמוד במבחני היגיון וסבירות כלשהם. לעיתים המניע יהיה עניין של מה בכך, אשר נתפס בעיני המבצע באופן שונה מהאדם הסביר. לעיתים המניע יהיה ברור וגלוי, ולעיתים יהיה מניע נסתר שקשה לגלותו ולהבינו (ראו ע"פ 869/81 שניר נ' מדינת ישראל, פ"ד לח (4) 233, 169 (1984); ע"פ 7939/10 זדורוב נ' מדינת ישראל (23/12/2015); ע"פ 7894/03 ג'אבר נ' מדינת ישראל, פסקה 59 (18/02/2008)).

182. לגרסת המאשימה, המניע לירי בראמי היה סכסוך קודם בין הנאשם לראמי ובני משפחתו. בין היתר הפנתה המאשימה להודעות מאיימות שהגיעו למכשיר הטלפון של ראמי (ת/87). עם זאת, אין ראיה כי אלו נשלחו על ידי הנאשם דווקא, ובמכשיר הטלפון של הנאשם לא נמצאו הודעות שכאלו (ת/273). עם זאת, ניתן למצוא הודעות במכשיר הטלפון של ראמי מהן עולה כי הוא מתייחס לאיומים שקיבל מחמודי, כמו למשל הודעה מס' 252 שנשלחה לראמי שבה נאמר "התקשר אלי חמודי כשהייתה קטטה אתמול, ההומו אמר בני אסקודר רוצה לירות עליו, חמודי נשבע/הבטיח" (כך במקור, ת/87), או בהודעה מס' 244, בה מודיע השולח לראמי "סבבה, תראה מה קורה עם הבחור שלך, אני רוצה (מילה לא ברורה) דחוף אפילו בלג", ובהמשך בהודעה 247 נמסר לו "תקשיב בכבוד שלי, הכנתי רימונים אורגניל".

הודעות אלו אכן מלמדות על סכסוך כלשהו הקשור לראמי, אך אין בהן ללמד על סכסוך עם הנאשם דווקא, שכן הנאשם אינו מוזכר ואין טענה כי נמצאו הודעות מאיימות ששלח בעצמו.

183. חברו של ראמי, דיאב זאיט, מסר במשטרה כי ראמי סיפר לו שקיבל הודעות מאיימות מהנאשם (ת/238 עמ' 2 שורה 34). בחקירתו בבית המשפט סיפר העד כי אכן שמע מראמי שקיבל הודעות מאיימות, אולם לא נאמר לו כי אלו הודעות מהנאשם (עמ' 678 לפרוטוקול, שורות 11-13). בהמשך, אמר כי ייתכן וראמי אמר שההודעות הן ממשפחת נג'אר (עמ' 679, 680, 701) אולם גם בכך לא היה בטוח.

184. בחקירתו הנגדית הבהיר העד כי שמע מראמי שהוא מאוים על-ידי מספר משפחות. לדבריו "כן כאילו לא אמר לי שם בדיוק הוא אמר לי אני מסוכסך" (עמ' 702, שורה 1). כשנשאל מפורשות האם משפחת ג'ורבאן הייתה בין המשפחות איתן היה ראמי מסוכסך, השיב "אולי עמאש, אולי ג'ורבאן, אני לא יודע" (עמ' 701, שורה 31).

185. אמו של ראמי, אניסה עמאש, נחקרה אף היא. בהודעתה (ת/244) סיפרה על איומים מצדו של הנאשם, וכך מסרה (עמ' 2): "כן, לפני שבועיים-שלוש ראמי הגיע הביתה בבוקר בשעה 08:00 בערך לאחר משמרת לילה, אמר לי שראג'י שלח לו בערך בשעה 04:00 או 04:30 הודעות והוא הקריא אותם לפני. בהודעות כתוב שבהתחלה אתה תמות ואז האחים שלך, אמרתי לראמי תן לי את הפלאפון אני הולכת למשטרה, ראמי לא הסכים". לטענתה, בחקירה גם בנה אניס עמאש (טיטו), סיפר לה על הודעות מאיימות נוספות שקיבל ראמי.

186. העדה סיפרה לחוקרים גם כי בין טיטו, בנה הנוסף, לבין הנאשם, התגלע סכסוך וכי באחת ההזדמנויות לקח הנאשם מטיטו מכשיר טלפון (ת/245 עמ' 2). עוד לדבריה נאמר לה כי טיטו היה חייב כסף לנאשם, וכי נותרה ביניהם מחלוקת על יתרת החוב. על דברים אלו חזרה גם בעדותה בבית המשפט (עמ' 756-757).

187. על הסכסוך העיד גם טיטו - אניס עמאש. לגרסתו, הסכסוך החל כחודש-חודש וחצי לפני הרצח (עמ' 267). טיטו סיפר כי אותה עת היה הנאשם במעצר בית. באחד הימים נערכה חגיגה (חפלה) לכבוד ראש המועצה שנבחר, והחוגגים ירו יריות שמחה באוויר. בזמן החגיגה ישבו ראמי וטיטו בביתו של הנאשם. הנאשם מסר לראמי אקדח מסוג קרלו. ראמי העביר את האקדח לטיטו על מנת שיסתירו. כעבור יומיים ביקש הנאשם מראמי להחזיר לו את האקדח. טיטו החזיר את האקדח והנאשם טען כי האקדח אינו תקין (עמ' 269, 270, 333). על כן דרש הנאשם מראמי וטיטו סך של 12,000 ₪ (עמ' 270). טיטו טוען כי שילם לנאשם 700 ₪ ונתן לו מחסנית, אולם הנאשם לא הסתפק בכך. לגרסתו, זהו מקור הסכסוך בין הנאשם לראמי.

אניס סיפר גם על אירועים נוספים הקשורים לסכסוך ובהם לקיחת הטלפון שלו על ידי הנאשם (עמ' 271-270), ועל מפגש במאפיה של חאלד אבו זרקי שבו הנאשם איים עליו וסטר לו (עמ' 274).

188. קאטרין עמאש, אשתו של אניס, סיפרה גם היא על הסכסוך בין הנאשם למשפחתה. בין היתר סיפרה גם היא כי הנאשם לקח את מכשיר הטלפון מטיטו. קאטרין הלכה לנאשם לבקש את המכשיר. לדבריה, כשהגיעה, ראג' איים עליה ורצה להכותה (ת/246).

על הסכסוך העיד גם אניס אבו שאב (ת/262, ת/263). לדבריו, כשלושה ימים לפני הירי נפגש עם ראמי וזה סיפר לו שהנאשם מאיים עליו.

189. ניתן לסכם ולומר כי בין ראמי ובין משפחתו לבין הנאשם היה סכסוך. בין אם הרקע לסכסוך היה אותו אקדח שניתן לראמי על ידי הנאשם, ובין אם היה שונה, ניתן לומר בוודאות כי ראמי ובני משפחתו חשו מאוימים על ידי הנאשם.

כאמור, הוכחת המניע אינה חיונית להוכחת יסודות העבירה, אולם ניתן להתייחס למניע כראיה נסיבתית. קיומו של סכסוך הכולל איומים, לרבות איומים במעשי אלימות, מהווה ראיה נסיבתית שיכולה לחזק את שאר הראיות הקושרות את הנאשם לביצוע הירי.

סיכום הראיות

190. בשים לב למכלול הראיות שהוצגו, שוכנעתי כי הוכח מעבר לכל ספק סביר כי הנאשם הוא שירה במנוח ראמי אסקנדר. כפי שצוין לעיל, הירי בוצע על ידי אדם רעול פנים ואין ראיה או עדות המזהה את הנאשם בזירת הרצח. עם זאת, ראינו כי קיימות ראיות המצביעות על כך שהיורה נמלט מזירת הירי, רץ בסמטה עד שהגיע לביתו של מוחמד זאיט. ראינו כי היורה נצפה על ידי עדים בזירת הירי (כמו דיאב זאיט ואניס אבו שאב), נצפה על ידי חמאדה ושאר יושבי הבית, נצפה במצלמות האבטחה ונצפה על ידי בני משפחת זאיט כשהוא בחצר ביתם. מכאן שרעול הפנים שהגיע לבית משפחת זאיט הוא מי שירה בראמי.

שוכנעתי גם כי יש לקבל את גרסתו המפלילה של עמאר ולפיה הוא הסיע את הנאשם לזירת האירוע דקות ספורות לפני הירי.

עוד ראינו מהראיות כי רעול הפנים הסיר את הכיסוי מפניו, ועדים רבים זיהו אותו והעידו כי היה זה הנאשם. שוכנעתי כי יש לתת אמון בעדותם של מוחמד זאיט ובני משפחתו שהעידו כי הנאשם הוא שהגיע לביתם. שוכנעתי גם כי יש להעדיף את הגרסה המפלילה של חמאדה, אותה מסר בחקירת המשטרה ובמהלך השחזור ואשר אף הוא כי זיהה את הנאשם.

191. הוכח גם כי הנאשם מסר לחמאדה את האקדח והכובע כדי שימסרם לחמודי, והוכח כי מסר את החולצה השחורה למ' כדי שישליכה. ניתן להצביע גם על מספר ראיות לחיזוק; מבנה גופו של היורה וצורת הליכתו תואמים את אלו של הנאשם; מחקרי התקשורת מצביעים על קשר בין המעורבים השונים הקשורים להסעת הנאשם ואיסופו; עוד מצאנו כי גרסת האליבי שהציגה ההגנה אינה מהימנה; וכידוע, גם מסירת גרסה שקרית על ידי נאשם עשויה לשמש חיזוק לראיות המאשימה נגדו (ראו ע"פ 7637/05 יוסף נ' מדינת ישראל (05/07/2007), ע"פ 10477/09 מובארק נ' מדינת ישראל (10/04/2013), ע"פ 2132/04 קייס נ' מדינת ישראל (28/05/2007), ע"פ 9141/10 הנ"ל). גם קיומו של סכסוך בין הנאשם למשפחת המנוח, יכול להצביע על מניע ולשמש חיזוק לראיות המפלילות.

192. על כן, אציע לחברותי לקבוע כי הוכח מעבר לכל ספק סביר כי הנאשם, ראג'י ג'ורבאן, הוא שירה לעברו של המנוח ראמי אסקנדר, פגע בו גרם למותו, ופצע את הגב' זהיה עמאש.

יסודות עבירת הרצח

193. הדיון בתיק זה נסב כולו על סוגיית זיהוי של היורה, ולמעשה אין מחלוקת אמיתית כי אם יוכח שהנאשם הוא שירה בראמי, התקיימו יסודות עבירת הרצח. על כן נתייחס בקצרה בלבד ליסודות העבירה.

תחילה נציין כי אין מחלוקת בין הצדדים כי מותו של המנוח ראמי נגרם כתוצאה מהירי. לבית המשפט הוצגו מסמכים רפואיים שונים המעידים על פציעתו של ראמי (ת/180), על הטיפול במחלקה לרפואה דחופה, דו"ח הניתוח בראמי וסיכום הפטירה מיום 05/08/2015 (ת/181). כן הוגשו מסמכים רפואיים מהמחלקה לרפואה דחופה בדבר הפציעה בזהיה עמאש, והטיפול בה. זהיה נפגעה פגיעה שטחית מירי באזור המותן מימין, ושחררה כעבור מספר שעות לאחר שקיבלה טיפול (ת/182).

194. אף שאין מחלוקת ממשית על התקיימות יסודות עבירת הרצח נתייחס לכך בקצרה. עבירת הרצח בכוונה תחילה קבועה בסעיף 300(א) לחוק העונשין, שזו לשונו:

העושה אחת מאלה יאשם ברצח ודינו - מאסר עולם ועונש זה בלבד:

(1);

(2) גורם בכוונה תחילה למותו של אדם;

[...]

סעיף 301 לחוק העונשין מגדיר את היסוד הנפשי הנדרש בעבירת הרצח בכוונה תחילה:

(א) לענין סעיף 300, יראו ממית אדם כמי שהמית בכוונה תחילה אם החליט להמיתו, והמיתו בדם קר, בלי שקדמה התגרות בתכוף למעשה, בנסיבות שבהן יכול לחשוב ולהבין את תוצאות מעשיו, ולאחר שהכין עצמו להמית אותו או שהכין מכשיר שבו המית אותו.
(ב) לענין ההחלטה וההכנה להמית, אין נפקא מינה אם החליט להמית את האדם או את מישהו, מסוים או בלתי מסוים, מבני משפחתו או מבני גזעו.
(ג) כדי להוכיח כוונה תחילה אין צורך להראות שהנאשם היה שרוי בהלך נפש מסוים במשך זמן פלוני או תוך תקופה פלונית שלפני ביצוע העבירה או שהמכשיר שבו בוצעה הוכן בזמן פלוני שלפני המעשה.

על-פי ההלכה כפי שנתגבשה במשך שנים ארוכות, על המאשימה להצביע על 3 רכיבים כדי לשכנע בקיומה של כוונה תחילה; הכנה; היעדר קנטור; החלטה להמית.

195. יסוד "ההכנה" פורש בפסיקה כיסוד פיסי מובהק שעניינו הכנה לביצוע מעשה ההמתה, כגון הכנת הכלי המשמש לביצוע הרצח עם זאת, אין צורך במשך זמן ארוך להכנה, ודי בכך כי הכנת כלי הרצח תיעשה על אתר מיד לאחר שגמלה בלב הנאשם ההחלטה להמית. (ע"פ 299/81 טטוראשוילי נ' מדינת ישראל, פ"ד לו(1) 141 (1981)).

196. יסוד "היעדר הקנטור" כולל בחובו יסוד אובייקטיבי ויסוד סובייקטיבי (ראו ש' ז' פלר יסודות בדיני עונשין כרך ב' 557 (1984)). מהותו של הקנטור היא מעשה התגרות שקדם למעשה ההמתה, ואשר גרם לנאשם לאובדן שליטה. המבחן הסובייקטיבי משמעו כי על בית המשפט להשתכנע שהנאשם פעל בעת האירוע כתוצאה מהתגרות הקרבן (ראו ע"פ 396/69 אברהם נ' מדינת ישראל, פ"ד כד(1) 561 (1970); ע"פ 299/81 לעיל; וע"פ 6819/01 גרשוני נ' מדינת ישראל (15/06/2005)).

המבחן האובייקטיבי הוא מבחן חיצוני בו בוחן בית המשפט האם ראוי בנסיבות המקרה להכיר בחולשות האנוש שהביאו את הנאשם לביצוע המעשה (ראו ע"פ 6819/01 לעיל; ע"פ 402/87 מדינת ישראל נ' גנדי, פ"ד מב(3) 383 (1988); ע"פ 357/95 וייצמן נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(4) 577 (1997)).

197. היסוד האחרון הוא "החלטה להמית". יסוד זה עניינו הלך נפשו של הנאשם, שמשמעו כי הנאשם "חשב ושקל ולאחר שיקול החליט להרוג" (ע"פ 97/68 סוויסה נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד כב(2) 759, 764 (1968)). בתי המשפט הדגישו כי על המאשימה לשכנע כי הנאשם צפה את התוצאה הקטלנית, וכי שאף להתממשות התוצאה (ע"פ 4523/14 חלילי נ' מדינת ישראל (20/01/2016)).

על מצבו הנפשי של הנאשם ניתן ללמוד מנסיבותיו של כל מקרה ומקרה, תוך שימוש בחזקות עובדתיות שונות כפי שגובשו במהלך השנים בפסיקה. בין היתר משמשת "הנחת הכוונה", שהיא חזקה שמשמעה כי אדם התכוון לתוצאות

הטבעיות הצומחות ממעשיו (ראו ע"פ 3126/96 עמיר נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(3) 649, 638 (1996); ע"פ 290/87 סבאח נ' מדינת ישראל, פ"ד מב(3) 358 (1988); ע"פ 1122/00 אסלאן נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(1) 113, 120 (2002); ע"פ 10828/03 נג'אר נ' מדינת ישראל (28/07/2005); ע"פ 8564/07 גונצ'ר נ' מדינת ישראל (25/05/2011)).

על קיומה של החלטה להמית ניתן ללמוד גם מתוך בחינת הנסיבות השונות האופפות את ביצוע העבירה (ע"פ 228/01 כלב נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(5) 365, 375-377 (2003); ע"פ 3126/96 לעיל, בעמ' 649; ע"פ 6066/94 חסן נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(4) 326, 335 (1997); ע"פ 7392/06 אבו סאלח נ' מדינת ישראל (28/06/2010); ע"פ 4523/14 הנ"ל).

בין הנסיבות מהן ניתן ללמוד על היסוד הנפשי אוזכרו בפסיקה כלי הנשק ששימש להמתה (ע"פ 357/95 הנ"ל; ע"פ 9604/04 כריכלי נ' מדינת ישראל (04/09/2007)), צורת ההמתה (ע"פ 392/91 שץ נ' מדינת ישראל, פ"ד מז(2) 299, 308 (1993)), אופי התקרית בין הצדדים (ע"פ 624/89 יחזקאל נ' מדינת ישראל, פ"ד מה(3) 705, 712 (1991)), דברים שאמר הנאשם לפני ודברים שנאמרו ו/או נעשו לאחר האירוע, כמו למשל אמירות הנאשם ביחס למעשה (ע"פ 6823/01 בכיר נ' מדינת ישראל (25/03/2004)), הרקע לביצוע המעשה ועוד.

198. במקרה הנוכחי, אין צורך לבחון את כל היסודות. אין חולק כי היסוד העובדתי, גרימת מותו של המנוח, הוכח - שכן המנוח מצא את מותו כתוצאה מהירי. לצורך יסוד ההכנה די בכך שהוכח כי הנאשם הגיע לזירת הירי כשהוא עוטה כיסוי על פניו, ומחזיק בידו אקדח. לכך מתלווה התכנון המוקדם, והנסיעה עם עמאר שהביא את הנאשם לזירת הירי.

מהראיות ברור כי המנוח ראמי יושב בבית הקפה עם חברו דיאב זאיט, ולכן לא קדמה כל התגרות מצדו, מכאן שגם יסוד היעדר הקנטור הוכח.

199. במרבית תיקי הרצח המחלוקת מתמקדת ביסוד ההחלטה להמית. גם יסוד זה התקיים במקרה שבפנינו. מי שמגיע לזירת הירי כשהוא מכסה את פניו, מתקרב לקורבן ויורה מספר רב של קליעים לכיוונו, מעיד על עצמו כי החליט להמית את קורבנו. על כן, התקיימו גם כל יסודות עבירת הרצח בכוונה תחילה.

200. למען הסדר הטוב יצוין, גם אם הדבר ברור מאליו, כי מאחר שעבירת הרצח בוצעה באמצעות אקדח, יש להרשיע את הנאשם גם בעבירה בנשק שיוחסה לו, עבירה לפי סעיף 144(א) ו-(ב), ביחד עם סעיף 29 לחוק העונשין.

חבלה חמורה בנסיבות מחמירות

201. הנאשם הואשם גם בגרימת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 333 ביחד עם סעיף 335(א)(1) לחוק העונשין. בעניין זה לא הועלו טענות, ודומה כי אין חולק שירי כלפי אדם מסכן את הציבור ומהווה נסיבה מחמירה (ראו בש"פ 514/87 מדינת ישראל נ' בן דוד יפרח, פ"ד מא(4) 769, 798 (1987), ע"פ 6520/14 בוקאעי נ' מדינת ישראל (30/04/2015)). יחד עם זאת, הפגיעה בגב' זיהיה עמאש לא היתה חמורה, אלא שטחית יחסית (כניסת ויציאת קליע ממותנה), והיא שוחררה לביתה עוד באותו הלילה (ראו ת/182). על כן, אני סבור כי יש להרשיע את הנאשם בעבירת פציעה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיפים 334 ו-335 לחוק העונשין.

שיבוש מהלכי משפט

202. מקרה מובהק של שיבוש מהלכי משפט הוא העלמת ראיות (סעיף 244 לחוק העונשין). כפי שעולה מן האמור בפירוט לעיל, הנאשם העלים ראיות במספר דרכים במטרה לטשטש כל קשר בין אירוע הירי במנוח לבינו. בכלל זה, דרש הנאשם מזאית לשרוף את החולצה שלבש; דרש מחמאדה למסור את הנשק לחמודי, ואף דאג - באמצעות קרובי משפחתו - להשמיד את מכשירי ה-D.V.R ממצלמות האבטחה - הן מבית משפחת זאית והן מבית שכנו של מוחמד זאית. על כן יש להרשיע את הנאשם גם בעבירה זו שיוחסה לו בכתב האישום.

סוף דבר

203. כפי שפורט לעיל, שוכנעתי כי הנאשם הוא שירה במנוח ראמי אסקנדר ז"ל, גרם למותו, וגרם לפציעתה של הגב' זהיה עמאש. שוכנעתי כי הנאשם פעל מתוך כוונה תחילה לגרום למותו של המנוח. על כן, אציע לחברתי להרשיע את הנאשם בעבירות כדלקמן:

(א) רצח בכוונה תחילה, עבירה לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין,

(ב) פציעה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיפים 334 ביחד עם סעיף 335(א)(1) לחוק העונשין,

(ג) עבירות בנשק לפי סעיף 144(א) ו-(ב), ביחד עם סעיף 29 לחוק העונשין,

(ד) שיבוש מהלכי משפט, עבירה לפי סעיף 244 לחוק העונשין.

**ר. סוקול, שופט
אב"ד**

השופטת תמר שרון נתנאל

1. אני מסכימה לחוות דעתו המקיפה של כבוד האב"ד, השופט סוקול, אשר סקר את העובדות והראיות, ולא אחזור עליהן. אבקש, רק, להוסיף מספר מילים.

2. הפסיפס הראיתי מצביע, בבירור על כך שהנאשם הוא זה שירה במנוח, למוות, ופגע גם בגב' אזהיה עמאש. כפי שהראה והסביר כבוד האב"ד, חרף שינויי הגרסאות והסתירות בדברי העדים, בחינת דבריהם, הן מתוכם והן לאור שאר הראיות, מצביעה על גרסת האמת בדברי העדים השונים.

3. עדותו של מוחמד עמאש, המכונה חמאדה, כמו גם מארג הראיות, בכללותו, מצביעים, לכאורה, על אפשרות של מעורבות של מוחמד זאית ז"ל באירוע, לא רק לאחר מעשה, אלא גם לפניו. עם זאת ברור, הן מעדותו של חמאדה והן מכלל הראיות, כי לא זאית היה זה שירה במנוח אלא הנאשם.

מעורבות של זאית באירוע (אם הייתה) מספקת מענה לשאלות ותהיות רבות שהועלו על ידי הסנגור בסיכומיו. כך, למשל, יש בה כדי להסביר מדוע הנאשם ברח לחצרו של זאית, דווקא ומדוע עזר לו זאית (באמצעות בנו מ')

להיפטר מהחולצה שלבש.

בכך טמונים הסברים נוספים לשינויי הגרסה של זאית, להשמדת המצלמות וכן הסבר לעדותו של ודיע, על פיה מי שדיבר עמו סמוך לאחר האירוע היה **זאית** ולא הנאשם. זאת - בניגוד לדבריו של זאית לפיהם הוא חייג לוודיע ומסר את הטלפון שלו לנאשם, על מנת שידבר עמו. לא מן הנמנע שזאית לא אמר אמת בעניין זה, ברצונו להרחיק עצמו משיחה זו, בה ככל הנראה "הוזמן" דיב על מנת שיסיע את הנאשם מהמקום.

4. הסנגור טען, בסיכומיו (מעמ' 1438 לפרו' שו' 21 עד עמ' 1440) כי אם הנאשם לקח חלק באירוע, ביחד עם אדם נוסף, לא ניתן להרשיע את הנאשם באמור בכתב האישום, אשר אינו מפרט עובדה זו, שכן מדובר בעובדות אחרות ובעבירה אחרת ולנאשם לא ניתנה אפשרות ראויה להתגונן. לטענתו, אילו כתב האישום היה מתאר את מעורבותו של זאית, היה הסנגור מכלכל את הגנת הנאשם באופן שונה (איך - לא הסביר). לטענתו, חל על העניין סעיף 184 לחוק סדר הדין הפלילי.

לא כך הדבר; עובדות כתב האישום הוכחו, במלואן. המאשימה איננה מבקשת להרשיע את הנאשם על בסיס עובדות נוספות, שלא נכתבו בכתב האישום, או בעבירות אחרות מאלה הכתובות בכתב האישום. גם אם הירי בראמי תוכן על ידי הנאשם וזאית יחדיו (וכאמור - אין כל צורך שנקבע זאת), אין בכך כדי לשנות את העובדות המיוחסות לנאשם בכתב האישום, היינו - שהנאשם הגיע לבית הקפה וירה במנוח ובעוברת האורח. לפיכך, אין עסקין במצב עליו חל סעיף 184 לחסד"פ.

גם אם זאית איננו "עובר אורח תמים", כלשון הסנגור, אין הדבר משנה את העובדות הרלבנטיות לגבי הנאשם ואין כל בסיס לטענה, כי נפגעה הגנתו של הנאשם.

5. סופו של דבר, אף אני שוכנעתי, כי אשמתו של הנאשם הוכחה מעבר לספק סביר וכי יש

להרשיע את הנאשם בעבירות אשר פורטו בחוות דעתו של כבוד האב"ד.

ת. שרון-נתנאל, שופטת

השופטת רונית בש

אני מסכימה עם האמור בחוות דעתו המפורטת של חברי, כב' האב"ד, השופט סוקול, ומצטרפת להערוותיה של חברתי, השופטת תמר שרון נתנאל.

התצרף הראייתי בתיק זה מוביל למסקנה אחת ויחידה ולפיה הוכח ע"י המאשימה, מעבר לכל ספק סביר, כי הנאשם ביצע את העבירות, כאמור בחוות דעתו של השופט סוקול, ולפיכך יש להרשיעו בגין.

ר. בש, שופטת

אשר על כן הוחלט להרשיע את הנאשם, ראג'י ג'ורבאן בעבירות כמפורט בפסקה 203 לפסק דינו של השופט סוקול.

ניתנה היום, י"א אייר תשע"ח, 26 אפריל 2018, במעמד הצדדים.

ת. שרון-נתנאל, שופטת **ר. בש, שופטת**

ר. סוקול, שופט
אב"ד